פולע טאבעלע פון דער מלוכה־לאטעריע זעה 8־טע זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 84	Łódź, Wtorek 8 kwietnia 1930.	אכטער יאהרגאנג	לאדז, דינסטאג, י׳ ניסן תר״צ	№ 84

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

כשר לפסח

דער גרעסטער גענוס איז צו טרינקען דעם טעע

פון דער איבעראל־בעוואוסטער פירמע

וו. וויסאצקי און קאמפ.

פריהער מאסקווע איצט לאנדאן

וועלכע איז אנערקענט אלס די בעסטע אויף׳ן מארק

ספעציעלע ערפאלגן האבען די סארטען № 74 און № 510 ספעציעלע ערפאלגן האבען די סארטען

צו בעקומען איבעראל! ■ אין אריגינעלע פערפאקונג באנדראלירט ■ צו בעקומען איבעראל!

כשר לפסח

בהכשר של הרב מדאנציג ר׳ יעקב מאיר סגלוביץ בן הרב הגאון ר׳ חיים זצ״ל מווילנא יעם ועד הרבנים מווארשא.

כשר לפסח

ANGLAS

שאקאלאד קאקאא

כשר לפסח

בהכשר של הרב בדאנציג יעקב מאיר סגלוביץ בן הרב הגאון ר׳ חיים זצ״ל מווילנא עם ועד הרבנים מווארשא.

כשר לפסח

גאנץ לאדז און די פראווינץ

האט זיך שוין איבערצייגט, אז דעם גרעסטען אויסוואהל

— לכבוד פסח —

פון אלע סארטען וויינען און אין אויסלענדישע אריגינעלע

חי׳ אויך רויט־וויין ספעציעל פאר צוקער־לײדענדע און פערשידענע אנד. דעסע ווינען אלעס כשר לחג הפסח עםפעהם״ט

צו קאנקורענץ־פרייזען די בעוואוסטע —: פירמע :—

כרמל־וויין ליפא שינביין

ווי אויך אריגינעלען ווייןן ליבערמאן, ווארשא, פראנציסקאנסקא 19 פון דער בעוואוסטער פירמע

מעהד, ליקער, שפריט, שליוואוויץ

לאדז, נאוואמיעסקא 27, טעל. 149-27

די פירמע עקזיסטירט זייט יאהר 1903.

אכטונג! כ׳בעט די ג׳ קונדשאפט ביים איינקויפען וויין פון דער פירמע ליבערמאן ווארשא, אכטונג געבן, אז אויף די אינוויינינע קארקען זאל זיין אויסגעברענט דער זעלבער נומר וואס אויפן עטיקעט.

בעמ.: ביי א גרעסערן איינקויף ראבאט. ■ צוליב דער בעקוועמליכקייט פון ג׳ פובליקום איז דאס געשעפט אפען ביז 2 ביינאכט. ■ קומט און איבערצייגט אייך!

כשר לפסח | די בעוואוסטע —יודישע— שאקאלאדען־פאבריק „ZŁOTY RAJ" | כשר לפסח

מאכט בעקאנט איהרע געעהרטע קונדשאפט, אז צום בעפארשטעהענדען פסח איז זי פערזעהען מיט א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע

שאקאלאד און קארמעלען כשר לפסח אפילו למהדרין מן המהדרין.

בעמערקונג: אלעס ווערט אויסגעארבייט בהכשר גמור אונטער דער השגחה פון אנשים כשרים ונאמנים.

מ׳בעט זעהר די געעהרטע קונדשאפט, וואס פריהער איינצוקויפען אויף יום־טוב, כדי אויסצומיידען א גרויסען געדראנג.

אונזערע פערקויפס־שטעלען:

וואסבאדניא 50, זאוואדזקא 11, צעגעלניאנא 26

אחרי מחלה כבדה וממושכה שבק חיים לכל חי׳ בשנת חשבצים ושבע לימי חייו בעלי האהוב, אבינו היקר, זקננו, אבי-זקננו ותותננו

נ. ע.

יעקב בן ר׳ נפתלי ארי׳ ז״ל באראז

(הנקרא יעקל לוקאווער)

הלוי׳ תהי׳ היום, יום ג׳, י׳ לחודש ניסן תר״ץ (8-טען אפריל 1930) בשעה 12 בצהרים מבית האבל אלעקסאנדראווסקא 88.

השרויים בצער עמוק

משפחתו המתאבלת

כשר לחג הפסח!

דערמיט מאך איך בעקאנט דער געעהרטער קונדשאפט, אז אין מיין

וואורשט-געשעפט

אויף נארוטאוויטשא 19 (דזשעלנא)

בעקומט מען שוין

אלע ארט געריכערטע פליישען

לחג הפסח

אויך געפעקעלטע, געריכערטע ברוסטען, צינגען און גענזען-שמאלץ אלעס צו רעקלאמע-פרייזען

מיט אכטונג

י. האנדעלסמאן לאנג-עקזיסטירענדע וואורשט-געשעפט

19 נארוטאוויטשא 19 (דזשעלנא).

וואס טויג אייך זיין אין ספק

און ריזיקירען אייער געלד און געזונד, קויפענדיג אומבעקאנטע ווייז, אדער גאר פאלסיפיקאטען

ווען איהר קאנט זיין פולשטענדיג זיכער

און האבען דעם בעסטען וויין אין דער וועלט, קויפענדיג

„כרמל"-וויין און קאניאק

פון באראן ראטשילד׳ס וויין-קעלערען.

זייט פארזיכטיג ביים קויפען!

גיט אכטונג אויף די שוץ-מארקען! גיט אכטונג אויף די שוץ-מארקען!

רעיעל, גוט און ביליג קויפט מען נור

אין דער בעוואוסטער ווינהאנדלונג

ע. שיקער, לאדז

פולנאצנא № 1 טעל. 84-107

דאס איז די עלטסטע פירמע אין לאדז, וועלכע עקזיסטירט זייט דעם יאהר 1865 און איז דורך איהר רעיעלע בעהאנדלונג דער געעהרטער קונדשאפט זעהר גוט בעקאנט.

וויין פון 1.60 זל. א פלאש. אלע סארטען כרמל-וויין — און — קאניאק

ריינער האניג-מעהד ווי אויך אויף לאנגער איז דא מעהד פון פאר דער מלחמה

די פיינסטע ליקערן, עכטער שליוואוויץ, שפרית של פסח

אויסער פערשידענע סארטען אויך פון דער בעקאנטער פירמע י. אפפע, גראדנא.

אלעם כשר לפסח! אלעם כשר לפסח!

אכטונג, לאדז און אומגעגענד!

אין לאדז ווערט פערקויפט ווילין, וואס ווערט פאבריצירט אויפ׳ן ארט מיט נאכגעמאכטע עטיקעטען פון מיין פירמע.

איך ווארען דערמיט אלע געעהרטע קונדען און קאנסומענטען צו אבאכטען אויף פאלגענדע עטיקעטען, וועלכע זענען רעגיסטרירט אונטער׳ן נומער 18155, מיט וועלכע די פלאשען פון מיין פירמע זענען פערזעהען:

גלייכצייטיג ווארען איך אלע ליטאגראפיעס און ווינהאנדלערס, דאס אלע נאכפעלשער וועל איך גע-ריכטליך פערפאלגען. מיט אכטונג

„אלווין"-„ALWIN" אינהאבער

א. ליבערמאן, ווארשא, פראנצישקאנער 19

עקזיסטירט זייט יאהר 1888.

אין לאדז האב איך נישט קיין פיליע

מיין וויין ווערט פערקויפט אויסשליסליך אין פאלגענדע לאדזער פירמעס:

1) גוטמאן, פל. וואלנאששי 11
2) וו. בולווא, גלובנא 47
3) י. בעלכאטאווסקי נארוטאוויטש 31
4) ש. פריימאן, זאוואדזקא 6
5) מ. פאנעלמאן, צעגעלניאנא 42
6) ל. שיינביין, נאוואמיעסקא 27
7) ל. ראזענבערג, גרינער מארק 3
8) ע. מ. סאוויצקי, בזשעזשינער 21
9) מ. גרונדמאן, זגערסקא 10
10) י. בארענשטיין, זגערסקא 30
11) מ. לאנדוי זגערסקא 64
12) ש. פארא, פיעטריקאווער 23
13) ש. שטראכמאן, גלובנא 63
14) ח. פ. רובינשטיין פאלודניאווא 32
15) ל. גאלדבערג, צעגעלניאנא 36
16) ח. ז. גאלדבערג, פאלנאצנא 14

כשר׳ע און היגיענישע מאשין-מצות

קויפט ביי די פעראייניגטע בעקער-מייסטער

אל. קאשטשושקי 11, טעל. 08-141

ווי אויך ביי יעלין, פיעטריקאווער 24, טעל. 173-46.

די בעשטעלונגען ווערען אפגעשיקט אהיים.

כשר לחג הפסח

אלע סארטען ווינען ראזינען און אונגארישע

אויך מעהד, שפירט, ליקערן

כשר לפסח רעיעל, גוט און ביליג! כשר לפסח

בעקומט מען נור ביי דער אלטער פירמע

מ. ליפעל, 8 אלטער מארק 8

קומט און איבערציינט אייך!

1 דאלאר פאר יעדע לעבעדיגע וואנץ

וואס וועט געפונען ווערען נאך א דורכגע-פיהרטער דעזינפעקציע מיט׳ן פרעפאראט

„FUMIGATORE-CIMEX"

וועלעז מיר צאהלען אין מוומן.

דער פרעפאראט איז דער איינציגער אנערקענטער דורך דעם געזונדהייטס-דעפארטאמענט ביים אינערן-מיניסטעריום אלס דע-זינפעקציאנס-מיטעל געגען יעדער ארט אינסעקטען און הויפט-זעכליך געגען די באקטעריעס פון דיפטעריט און בויך-טיפוס.

צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטעקעס.

Zakłady Chemiczno-Dezynfekcyjne

„SALVATOR", Katowice.

Zastępstwo na wojew. Łódzkie:

Inż. JULJUSZ HAMER i S-ka

6-go Sierpnia 1. Telefon 188-58.

ליטווישע מצות

כשר לחג הפסח

כדי צו מאכען צוגענגליך די ברייטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג פערקויפען מיר ביליגער די

ליטווישע מצות

קאשטשעלנא 3

מיט בעשטעלונגען זיך צו ווענדען צו ה. שיינמאן, פאמארסקא 44

שטר מכירת חמץ

לאדז, זאכאדניא 49

ביי הר״ר יהושע פרידענזאן בהר״ר שמעלקי ז״ל, מורה הוראה דפה

טרינקט נור כשר׳ען וויין

„בארווין" מעבדיל בארנשטייב׳ס

זעלטענע געלעגענהייט!

א פראנט-געוועלב

מיט א גרויס שויפענסטער

אויף פיעטריקאווער 174

פון זאפארט איבערצוגעבען

עווענטועל מיט א וואוינונג.

צו ווערנעמען זיך פיעטריקאווער 182, וואוינונג 13.

דאס עופות-שחט-הויז

אויף זאכאדניא 56 (נעבען דער ווילקער שוהל),

וואס געפינט זיך אונטער דער השגחה פון ראבינאט איז געעפנט

און מען שחט עופות יעדען טאג פון 7 אזייגער פריה.

1919

וואהל=אקציע צום נייעם סיים זיך אנגעהויבען אין גאנצען לאנד

וואַרשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט). ווי מען דערוויסט זיך וועגען אייך פערלויף פון זונטאגדיגען טאג פארגעקומען און א רייהע שטעט און דערפער גרויסע מיטינגען, געווידמעט די פארשטעהענדע סיים-וואהלען. הגם דער סיים איז נאך נישט פונאנדערגעלאזט זענען שוין די פוילישע פארטייען צוגעטרעטען צו די פארבערייטונגען צו די קומענדיגע סיים-וואהלען.

די פועלים-פארטיי האט איינגעארדענט גרויסע וואהל-מיטינגען אויף וועלכע עס איז ארומגעקרעדט געווארען די שווערע ווירטשאפטליכע לאגע און די גאנצע שולד איז ארויסגעווארפען געווארען אויף דער איצטיגער רעגירונג.

אויך די ב.ב. האבען איינגעארדענט א רייהע מיטינגען, אויף וועלכע עס איז ארומגערעדט געווארען די פאליטישע לאגע.

ווי מען דערוויסט זיך האט דער לייטער פון ב.ב.-קלוב, דער גען. פרעזיטער שוויטאלסקי ארויסגעגעבען אנ'אינסטרוקציע, בעגרינדערס אויסצונוצען די קומענדיגע הגאות אויף ארורכצופיהרען א שטאַרקע אגיטאציע. לויט די דאזיגע אינסטרוקציעס דארף אויף יעדער מיטינג פון ב.ב. ארורכגעפיהרט ווערען א גענויע אנקעטע פון די צאהל בעטייליגטע אין מיטינג, וועגען דער שטימונג, וואס האט געהערשט אויפ'ן מיטינג, די צאהל שטימען, וואס זענען אפגעגעבען געווארען פאר די רעזאלוציעס פון ב.ב., ווי אויך די צאהל שטימען געגען די רעזאלוציעס. די אלע דאטען דארפען תיכף איבערגעשיקט ווערען קיין ווארשא אין דער צענטראלע פון ב.ב.-קלוב.

ווי עס איז צו זעהען וויל די ב.ב. זיך אינפארמירען וועגען דער שטימונג, וואס עס הערשט איצט צווישען די וועהלער-מאסען און אויף אזא אופן, זיך פראקטיש צוגרייטען צו די וואהלען.

אין קאנאדע איז פארהאן גענוג פלאץ פאר אימיגראנטען

קאנאדער אימיגראציע-מיניסטער געגען אימיגראציע-בעגרענצונגען

אטאווא (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון קאנאדער פארלאמענט האט דער אימיגראציע-מיניסטער שטארלעס סטווארט ערקלערט, אז די קאנאדישע רעגירונג איז געגען פערשטארקען די בעגרענצונגען געגען די אימיגראנטען, וואס קומען אריין פון די „גישט-בעפארצוגטע" לענדער. דער מיניסטער האט ערקלערט, אז אין קאנאדע איז פערהאן גענוג פלאץ פאר אימיגראנטען, וואס זענען אין דער לאגע זיך איינצוארדנען אויף לאנד.

ערקלערענדיג, אז ער איז בכלל געגען אימיגראציע-בעגרענצונגען, האט דער מיניסטער געזאגט, אז צוליב דעם, וואס די פראווינציעלע רעגירונגען מאכען פעראנטווארטליך די פעדעראלע רעגירונג פאר דער ארבייטסלאזיגקייט, זא ענדיג, אז דאס איז א רעזולטאט פון דער צו גרויסער אימיגראציע, האט דער מיניסטער אנגעוויזען, אז די פעדעראלע רעגירונג וועט איינטראגען א פראיעקט, לויט וועלכען אין דער צוקונפט וועלען די פראווינציאנעלע רעגירונגען בעשטימען די צאהל אימיגראנטען

געפונען באמבעס ביי אנ'אראבער

ירושלים, 7 (י.ט.א. טעלעגראפיש). אין בית שמן האט די פאליציי געפונען ביי אנ'אראבער איינינגע באמבעס.

אויף אנ'אנפראגע פון דעם „י.ט.א."-פערשטעהער ביי דער פאליציי וועגען דאזיגען פאקט, האט מען איהם געענטפערט, אז די פאליציי וויסט נאכגען דעם פאל שוין זייט 10 טעג, זי מאכט אבער דערפון נישט קיין וועזען. אין די נאהענטסטע טעג וועט וועגען דעם פערעפענטליכט ווערען א ספעציעלער קאמוניקאט.

די אפאזיציע וועט נישט איינגעהען אויף קיין פשרות

ערקלערט א פארשטעהער פון „צענטראלעוו"

וואַרשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט). א פארשטעהער פון „צענטראלעוו" האט אין א געשפרעך מיט א זשורנאליסט אפגעגעבען פאלגענדע ערקלערונג.

די איצטיגע רעגירונג פון פולקאווניק סלאוועק איז געקומען צו די מאכט שוין נאכדעם ווי די בודושעט-סעסיע פון סיים איז שוין געווען פערענדיגט. אנדערש האלט נישט מעגליך געזען א א בעגריסונג פון דער איצטיגער רעגירונג צום סיים.

מיר פון אונזער זייט, האט ווייטער ערקלערט דער פארשטעהער פון „צענטראלעוו", בעטראכטען די איצטיגע רעגירונג אלס א פערזעצונג פון פאר ליטישען קריזיס און אפענעם קאמף געגען דער פאלקס-פארטרעטערשאפט. צוליב דעם, וואס די סיים-טריבונע איז איצט פערמאכט, האבען מיר בעשלאסען ארויסצוטראגען דעם קאמף און דער עפענטליכקייט. דער אויפרוף פון „צענטראלעוו" האט קלאר געמאכט די שטעלונג פון דער אפאזיציע צו סלאוועקס רעגירונג. אין דער ראווינער געשאפענער לאגע איז פערהאן נאר איין אויסוועג: פונאנדערלאזען דעם סיים און בעשטימען נייע וואהלען. דאס לעצטע ווארט אין קאמף צווישען סיים און רעגירונג מוז האבען דאס פאלק.

אויף קיין פשרות, האט פערענדיגט דער פארשטעהער פון „צענטראלעוו", וועלען מיר נישט איינגעהען.

די אויספארשונגס=קאמיסיע האט איבערשריטען איהרע קאמפעטענצען

ערקלערונגען פון קאלאנעל קיש פאר דער פרעסע אין א"י

ירושלים, 7. (י.ט.א. טעלעגראפיש) אויף א פרעסע-קאנפערענץ האט קאלאנעל קיש אפגעגעבען ערקלערונגען אין צוזאמענהאנג מיט דעם בעריכט פון דער בריטישער אויספארשונגס קאמיסיע. קאל. קיש האט דערצעהלט, אז בשעתו האט סער באיד מערימאן אין נאמען פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע פראטעסטירט געגען דעם, וואס די קאמיסיע טרעט אריבער איהרע קאמפעטענצען. די בעוואָרעניש פון הארי סנעל צום בעריכט פון דער קאמיסיע האט א וויכטיגע בעדייטונג נישט נאר דערפאר, ווייל סנעל איז א מיטגליד פון דער רעגירונגס-פארטיי, נאר נאכמעהר דערפאר, ווייל ער שלאגט פאר א פערשטענדיגונג אויפ'ן יסוד פון א יודישער נאציאנאלער היים אין א"י. דער פולער טעקסט פון בעריכט איז סיי גינסטיגער, סיי אונגינסטיגער, ווי דער סך-הכל, וועלכען די קאמיסיע האט געמאכט.

אריבערגעהענדיג צו דער לאגע אין א"י, האט קאלאנעל קיש מיטגעטיילט, אז דער ועד הלאומי האט זיך געווענדט מיט פארשלאגען צום בריטישען פאליציי-אינספעקטאר אין צוזאמענהאנג מיט דער רעארגאניזאציע פון דער פאליציי אין ארץ-ישראל.

קאל. קיש האט ווייטער אפגעגעבען א בעריכט וועגען דער אויפבוי-ארבייט. די קאלאניסטען פון מוצא זענען שוין צוריקגעקעהרען אין זייער קאלאניע. דאסזעלבע אין באר טוביה. אין צפת שאפט זיך א נייער יודישער צענטער. אין חיפה ווערט געבויט א רייהע נייע יודישע הייזער.

מארשאל פילסודסקי וועט ענטפערן אויפ'ן אויפרוף פון „צענטראלעוו"

וואַרשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט). פון די קרייזען פון ב.ב. טיילט מען אז מארשאל פילסודסקי וועט אין די נאהענטע טעג אפגעבען אנ'עפענטליכע ערקלערונג. די דאזיגע ערקלערונג זאל זיין אנ'ענטפער אויפ'ן אויפרוף פון „צענטראלעוו".

453,298 פראטעסטען אויף א סומע פון 112,107,000 זל.

וואַרשא, 7 (טעלעפאניש) אין חודש פעברואר זענען פראטעסטירט געווארען 453,298 וועקסלען אויף א סומע פון 112,107,000 זל.

אויפ'ן ערשטען ארט געהט ווארשא, וואו עס זענען פראטעסטירט געווארען וועקסלען אויף א סומע פון 25 מיליאן זלאטעס.

א יוד — גענעראל-גובערנאטאר פון אויסטראליען

מעלבורן, 7 (י. ט. א. טעלעגראפיש). „י.ט.א." ווערט געוואויר, אז אינגיכען זאל סער אלפרעד אייזיקס בעשטימט ווערען אלס גענעראל-גובערנאטאר פון אויסטראליען. סער אייזיקס איז נישט לאנג נאמינירט געווארען אלס יוסטיץ-מיניסטער פון אויסטראליען.

א נייע סענסאציע אין דער קוטיעפאוו אפערע

פאריז, 7 (ספ. טעל.) די „פאסלעדנאיא נאוואסטי" פערעפענטליכט א סענסאציאנעלע ערקלערונג, אין וועלכער זי בעשולדיגט דעם סאוויעטישען פארשטעהער אין פאריז דאווגאלעווסקי, אז ער האט מיט אייגענעם אויטא ארויסגעפיהרט מחוץ די גרעניצען פון פראנקרייך, די טשעקיסטקע יאנאוויטשאווא, וועלכע איז פערמישט אין דער אפערע קוטיעפאוו.

ליבעראלער מיטגליד פון דער אויספארשונגס - קאמיסיע

צופרידען מיט דער ערקלעהרונג פון פרעמיער מאקדאנאלד.

לאנדאן, 7 (יט"א טעלעגראפיש) דער ליבעראלער מיטגליד פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע סער האפקין מאריס האט ערקלערט פאר פארשטעהער פון דער פרעסע, אז מ'דארף מיט צופרידענהייט אויפנעהמען די ערקלערונג פון פרעמיער מאקדאנאלד אין ענגלישען פארלאמענט וועגען א"י און מאנדאט. דאס איז, האט ה' מאריס ערקלערט, די ערשטע עפענטליכע אויסטייטשונג פון מאנדאט אין גייסט פון גלייכען בעהאנדלען די יודען און די אראבער. אין איצטיגען מאמענט איז אונמעגליך גלייך צו בעהאנדלען די גאנצע בעפעלקערונג, ווייל ביי דער פראפארציאנעלער פערהעלטניש פון דער בעפעלקערונג אין א"י וואלט דאס געווען א טויט-קלאפ פאר דער יודישער בעפעלקערונג.

פראפ. ארבייטער=פעראיין פון דערנעהרונג=אינדוסטריע
אין פוילען, אפט. II, לאדז, לאגעווניצקא 4.

קאמוניקאט

צו אלע בעקער=ארבייטער, וואס זענען בעשעפטיגט ביי מצות!

דערמיט טיילען מיר מיט אלע בעקער-ארבייטער- וואס זענען בעשעפטיגט ביי מצה=ארבייט, דאס לויט'ן בעשלוס פון דער פערזאמלונג וואס איז פארגעקומען שבת, דעם 5 אפריל ה. י. דארפען אלע שיבערס און הנעטערס פאדערן אויסגעצאהלט לויט'ן פאריאהריגען אפמאך 400 זל. פאר 96 שעה ארבייט און 8 קילא מצות יעדערער.

די פערוואלטונג.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז זונטאג, דעם 6-טען ד. ח. געשטארבען אין בליהענדען עלטער פון 4 יאהר אונזער ליבער און אונפערגעסליכער זוהן

ג. ע. משה בעקער

די לויה איז פארגעקומען מאנטאג, דעם 7-טען אפריל ד. י.

וועגען וואס עס טיילען מיט

די טיפטרויערנדע עלטערן

מיר דריקען אויס אונזער טיפען מיטגעפיהל און ביילייד אונזער חשוב'ן מיטגליד ליפמאן בעקער צוליב'ן טויט פון זיין זוהן

משה ב"ע

די פערוואלטונג פון שניידער-צעך
לאדז, פיעטריקאווער 20.

כשר לחג הפסח!

ווילט איהר האבען די בעסטע וויינען?
ווילט איהר קויפען צו ביליגע פרייזען?
ווילט איהר זיין צופרידען?
ווילט איהר, אז אויך אייערע געסט זאלען אויך זיין צופרידען?

וויין, ריי"ש אויף אייערע שמחות!

דאן קויפט נור ביי דער אלטער גוט-בעקאנטער פירמע

וואלף בולווא, גלובנא 47

וואס עקזיסטירט זייט 35 יאהר אלס

רעיעלסטער וויין- און ליקערען-האנדעל

צופאהר מיט טראמוואיען 4, 10, 16 און 17.

קומט און איבערציי'גט אייך! ביליגער, ווי איבעראל!

לאדזער יוד. פליישער-פעריין

פיעטריקאווער 24

פאדערט אויף אלע פלייש = העקערס, וועלכע האבען נאך נישט קיין כשרים אויף דעם חודש ניסן,

ארויסצונעמען הכשרים

אין ראבינאט, פלאץ וואלנאשטשי 6, טעגליך פון 5–7 אווענד.

די פערוואלטונג.

Dr. med. LAJCHTER
דאקטאר ל[illegible]
Chor. szczęk, dziąseł podniebienia, języka [illegible]
przeprowadził się na ZIELONA 9
lp. front, tel. 149-66
od 1½-5 po poł.

Dr. ADAM GRC[illegible]GLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און מענערישע קראנקע
רענטגען און ליכטהיילונגען
[illegible] 7—4 [illegible]

Dr. med. ALBERT GOTLIEB
Piotrkowska 26, tel. 177-50
אקושער און ספעציאליסט פון פרויען-קראנקהייטען
בעהמט אן אין דערהיים פון 3–6 אווענד
[illegible] 45 „Vita" [illegible]

ווען עס קומט דער פאר פסח

ווען עס קומט פאר פסח טראכטען יודען וועגען יום־טוב, טראכטען וועגען פריהלינג און טראכטען אויך וועגען בלוט־בלבולים, וואס קענען קומען.

אזוי איז עס געווען אמאל. דער יום־טוב פון פרייהייט איז אפט ליידער געווארען א צייט פון שרעק און פיין. די גיפטיגע שלאנג פון מסירות און בלבולים האט די טעג געלויערט ארום די געצעלטען פון יעקב און האט דעם יום טוב פערשטערט. היינט האט עס אויפגעהערט. היינט ווייסען אלע, אז דער שענדליכער בלוט־בלבול איז א מיסגעבורט פון א קראנקער פאנטאזיע און אז צוערשט האט מען דעם בלבול געמאכט און די מורח־לענדער טאקע אויף קריסטען. לויט די פארשטעלונג פון די מורח־פעלקער איז אויסגעקומען, אז קריסטליכע געוויסע סאקראמענטען, וועלכע דארפען פערשטאנען ווערען סימבאליש, בעדייטען ווערטליך און עס הייסט, אז די רעליגיע פאדערט צו בענוצען מענשליך בלוט. שפעטער האט מען דעם בלבול אריבערגעטראגען אויף יודען, כאטש אין דער יודישער רעליגיע און מנהגים שפילט דאס בלוט קיין שום ראל נישט.

מיר האבען דערום געמיינט, אז היינט האט דער בלבול שוין קיין פלאץ נישט. עס ווייזט זיך אבער אויס, אז מיר האבען ליידער א טעות געהאט. היינט זענען די פערשפרייטער פון דעם בלבול דווקא געוויסע לעהרער פון פאלקס־שולע, דווקא די, וואס זענען בערופען צו פערשפרייטען ליכט און בילדונג אין פאלק. וועגען א פאל וואו א לעהרער האט אין דער פאלקס־שול אזוי שעהן אויפגעקלערט די קינדער, ווערט געמעלדעט פון זשעלודאק, ווילנער געגענד.

דאס שטעטעלע זשעלודאק איז אמאל געווען א גרויסער מקום תורה. עס האט געהערט צו יענע שטעטלעך אין לידער פאוויאט, ווי אישישאק, ראדון, וואס האבען געהאט וויכטיגע קיבוצים, אין וועלכע עס זענען געזעסען הונדערטער יונגע מענשען און געלערנט. מיט א דרייסיג יאהר צוריק איז עס געווען. ווען איך האב מיט א פאר חברים געמאכט א שפאציר פון אישישאק קיין זשעלודאק. עס האט זיך געוואלט זעהען ווי עס זעהט אויס א קאלאניע פון תורה־לערנער אין א שטעטעלע, וואס ליגט ווייט פון דער באהן, ווייט פון פערקעהר, ווי א אינזעל אינמיטען די פלאכע אומעטיגע ליטווישע פעלדער און וועלדער. דער איינדרוק איז געווען א געוואלדיגער. מען האט אונז אויפגענומען ווי א געלעגנטע געסט. מיר זענען אריין אין אן אכסניה, זיך געהייסען געבען עסען און א נאכט־לעגער. מען האט אונז אפגעגעבען א גרויסען צימער, אויסגעבעט בעטען מיט קישענס און פערענעס. ווען מיר זענען אויפגעשטאנען פריה, אפגעטרונקען טיי און געפרעגט, וואס עס קומט פון אונז, האט מען געענטפערט, אז ביי „פרושים" (אזוי האט מען אין יענער געגענד גערופען די ישיבה־בחורים) נעמט מען נישט קיין געלד, עס האבען נישט געהאלפען אונזערע טענה'ס, אז מיר זענען בעלי־בתי'שע יונגלעך און מיר קענען בעצאהלען. די בעל־הבית'טע האט זיך נאך געפיהלט בעליידיגט וואס מיר לעגען איהר פאר געלד.

אט אזוי האט דאס שטעטעלע אויסגעזעהען, אזוי האט עס זיך געפיהרט מיט העכער דרייסיג יאהר צוריק. ווי עס זעהט היינט אויס, צי קלינגט נאך היינט אויך אין איהר דער קול־תורה, צי נעמט מען נאך היינט אויך נישט קיין געלד ביי פרושים פאר עסען און נאכטלעגער, ווייס איך נישט, א גרוס האבען מיר פון דארט גאר־נישט קיין גוטען.

אין שטעטעלע איז דא א שקאלע פאווששעכנע און יודישע קינדער געהען אין שקאלע. אין א פרייער צייט רעדען יודישע מיידלעך מיט חבר'טעס און מען פיהרט א וויכוח, צי יודען דארפען טאקע בלוט אויף פסח. און ווען די יודישע מיידלעך ווענדען זיך צום לעהרער ער זאל זיין דער מכריע ערקלערט דער לעהרער, אז עס איז גאר קיין ספק נישט, אז ער ווייסט עס פון ביכער...

ווען עס קומט דער ליבער פסח טראכטען יודען וועגען יום טוב, טראכטען וועגען פריהלינג און מוזען ליידער אויך טראכטען וועגען בלבולים, וואס קענען קומען, ווייל אזוי איז עס געווען אמאל, אזוי איז עס ליידער אויך היינט. מיט דעם אונטערשיד, וואס אמאל האבען די ארבייט בעזארגט פינסטערע עלעמענטען און היינט זארגען פאר דער פערשפרייטונג פון שענדליכען בלבול דער לעהרער אין פאלקס־שול, דער לעהרער, וואס איז בערופען אויפצוקלערען און פערשפרייטען קולטור אין פאלק.

ש. י. סטופניצקי

ד"ר הערמאן דיאמאנד און די יודישע ארבייטער

א פראיעקט צו שאפען א יודישע סעקציע ביי פ.פ.ס.

דער בעקאנטער פיהרער פון פ.פ.ס. רעפ. הערמאן דיאמאנד האט די טעג געפייערט זיין 70־טען געבורטסטאג. די פ.פ.ס.־ישע פרעסע האט געבראכט א ריה ארטיקלען, געווידמעט דעם יובילאר, און נעכטען האט „ראבאטניק" אפגעדרוקט א גרויסען ארטיקעל פון מאוריצי קארניאל א. נ. „הערמאן דיאמאנד און די יודען־פראגע".

דער מחבר ווייזט אן, אז דיאמאנד האט אימער ארויסגעוויזען דעם לעבהאפטיגסטען אינטערעס צו די יודישע ארבייטער און דער יודען־פראגע, ער האט פיל געארבייט צווישען די יודישע ארבייטער און די צוזאמענארבייט צווישען די יודישע און פוילישע ארבייטער איז געווען איינע פון זיינע בעליבסטע אידעען.

דיאמאנד, ווערט דערצעהלט אין ארטיקעל, איז א פאנאטישער אנהענגער פון געמיינזאמען פראנט פון די יודישע און פוילישע ארבייטער. ער גלויבט אין פערברידערונג. אין מאי 1903 איז דיאמאנד ארויסגעטראטען אלס רעפערענט אויף דער ספעציעלער קאנפערענץ אין לעמבערג, וועלכע האט בעהאנדעלט די פראגע וועגען די סעפאראטיסטישע שטרעמונגען פון די יודישע ארבייטער. אין די רייהען פון פ.פ.ס. נאכ'ן קריג האט דיאמאנד אנטיילגענומען אין דער רעגירונגס־קאמיסיע צו בעקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם.

„אין אומאפהענגיגען פוילען, וויפיל מאל ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען בירגערליכע רעכט פאר די יודען, וועגען קאמף געגען אנטיסעמיטיזם, וועגען רעכט פון יודישען ארבייטער אויף ארבייט, וועגען רעכט פון דער יודישער יוגענד אויף בילדונג, איז דיאמאנד געשטאנען אין די ערשטע רייהען פון קאמף; און וויפיל מאל ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען פאליטישער, עקאנאמישער און קולטורעלער אפגעזונדערטקייט פון יודען און פאליאקען, איז דיאמאנד געווען א הייסער און ליידענשאפטליכער געגנער".

דער ארטיקעל דערמאהנט, אז דיאמאנד איז א ענטשידענער געגנער פון דער אידעע פון א יודישער מלוכה אין א"י, ווייל „דיאמאנד האלט פוילען פאר דער איינציגער היימאט פון די פוילישע יודען און „אין דער פאלעסטינא־בעוועגונג זעהט ער אין איינעם מיט קאוטסקי, א שטרעבונג ארויסצופיהרען די יודען פון די לענדער. וואו די פאגראמען וועלען זיך ענדיגען, אין א לאנד, וואו די פאגראמען וועלען זיך ערשט אנהויבען".

„ביים היינטיגען טאג, ווערט ווייטער געזאגט אין ארטיקעל, שטעהט א טייל פון יודישען פראלעטאריאט אויף'ן באדען פון דער יודישער קולטור און שפראך און איז ארגאניזירט אין בונד. אבער ס'איז פערהאן א צווייטער טייל פון יודישען פראלעטאריאט, וואס איז שוין איצט אדער געהט מיט יעדען טאג אלץ מעהר אוועק פון דער יודישער שפראך און קולטור און ווערט ערצויגען אין דער פוילישער שפראך און קולטור, ארבייטענדיג געמיינזאם מיט די פוילישע ארבייטער... פון דער אנדערער זייט שטרעבען די דאזיגע עלעמענטען צו ארבייטען אויף דער יודישער גאס, מיט וועלכער זיי זענען פערבונדען דורך סענטימענטען".

צוליב אט די עלעמענטען ווארפט דער מחבר פון ארטיקעל אויף דעם געדאנק, כדי צו בעטרויען דעם ד"ר דיאמאנד צו שאפען א יודישע סעקציע אין ראהמען פון דער פ.פ.ס.

מיר האלטען, אז דער געדאנק איז בנוגע דעם ד"ר דיאמאנד נישט קיין גליקליכער, ווייל ווי אזוי אט די אסימילירטע סעקציע וועט אויפגענומען ווערען דורך די יודישע ארבייטער, איז נישט שווער זיך פארצושטעלען.

ווייטערדיגע אפקלאנגען פון בעריכט פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע

שטימען פון „פעלעסטיין" און „דבר".—וואס שרייבט די יודישע פרעסע אין אמעריקא

ירושלים (יט"א) ארומרעדנדיג דעם בעריכט פון דער בריטישער אויספארשונגס־קאמיסיע, שרייבט דער ארגאן פון דער אראבישער עקזעקוטיווע „פעלעסטיין", אז דער בעריכט בעדייט א נצחון פון די אראבער, דאס, וואס די שאו־קאמיסיע זאגט אין איהר בעריכט, איז דאס זעלבע, וואס איז פעסטגעשטעלט געווארען דורך די פערטיידיגער פון אראבישען צד בעת די זיצונגען פון דער קאמיסיע. דער „פעלעסטיין" איז בעזונדערס צופרידען צוליב דעם פארשלאג פון דער קאמיסיע, אז די אראבער זאלען האבען א קאנטראל איבער דער אימיגראציע.

ירושלים (יט"א) „דבר" שרייבט וועגען בעריכט פון דער בריטישער אויספארשונגס־קאמיסיע, דער בעריכט איז א געמיש פון פערדרעהטע און אויסגעטראכטע פאקטען מיט פערקריפעלטע אידעען. אויב דער [illegible]־מופטי, די אראבישע עקזעקוטיווע און די רעגירונג זענען נישט שולדיג פאר אונרוהען פון אויגוסט ווער האט זיי ארויסגערופען? די פעסטשטעלונג פון דער קאמיסיע, אז די פערברייטערונג פון דער „יודישער אגענץ" איז געווען איינע פון די סיבות פון די אונרוהען, איז בלויז אן איבערחזרונג פון די ווערטער, וואס די פערטיידיגער פון אראבישע צד האבען פארגעבראכט פאר דער קאמיסיע.

ניו־יארק (יט"א) דער „טאג" שרייבט וועגען בעריכט פון דער שאו־קאמיסיע. אויב אין ענגלאנד איז דא גערעכטיגקייט, וועט דער בעריכט פון דער שאו־קאמיסיע נישט טאלערירט ווערען קיין איין מינוט. די קאמיסיע האט געמאכט אקראבאטישע קונצשטיק, זוכענדיג צו בעפרידיגען אלע צדדים. דער רעזולטאט איז, אז דער בעריכט וועט קיינעם נישט בעפרידיגען.

דער „מארגען־זשורנאל" פערנעמט זיך ספעציעל מיט די בעמיהונגען פון דער קאמיסיע, ריינצוּוואשען די א"י־רעגירונג פון יעדער שולד. בלויז די עדות־ערקלערונגען פון ה' לוק, שרייבט די צייטונג, וואלטען שוין אבער געווען גענוג, כדי צו פעראורטיילען איהם און זיינע אונטערגעארדנעטע.

רומענישע סיגוראנץ בעפאלט דאס יודישע אקאדעמישע הויז אין בוקארעשט

בוקארעשט (יט"א) דער יודישער אקאדעמיקער־פערבאנד האט פערעפענטליכט א פראטעסט געגען דער אונגעזעצליכער האנדלונג פון דער רומענישער סיגוראנץ־אגענטען (פאליטישע געהיים־פאליציי), וועלכע זענען בעפאלען ביינאכט דאס יודישע אקאדעמישע הויז, געשטערט די נאכט־רוה פון 200 יודישע סטודענטען, זוכענדיג קאמוניסטען. פון די ארעסטירטע 8 חשוד'ע אין קאמוניזם זענען זעקס תיכף בעפרייט געווארען.

בוקארעשט (יט"א) „דאראר" טיילט מיט, אז קוזיסטישע סטודענטען האבען פערוואונדעט דעם קריסטליכען סטודענט יאהאנעס לופו, אננעמענדיג איהם — צוליב זיין יודישען אויסזעהען — פאר א יוד. דער פערוואונדעטער איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

מיר מוזען זיך פערזיכערען, אז אזעלכעס זאל אין א"י זיך נישט איבערחזר'ען

אנ'אינטערוויאו מיט לארד מעלטשעט צווישען הימעל און וואסער

דער בעקאנטער יודישער זשורנאליסט און וועלט־רייזענדער אלמוני (בן־ציון) האט אויף דער שיף פאהרענדיג קיין אפריקא, זיך בעקענט מיט לארד מעלטשעט, (אלפרעד מאנד) און געהאט מיט איהם א געשפרעך.

אט ווי ה' אלמוני דערצעהלט וועגען אט דער בעגעגעניש.

ס'איז א שעהנער נאכמיטאג. זיצען מיר ביי א טישעל אין ערשטען קלאס, אין דרייען: דריי יודען — א לאנדאנער סוחר, דר. מאסענזאן, וועלכער מאכט א טור קיין דרום־אפריקא אין די אינטערעסען פון קרן־היסוד און — מיין ווייניגקייט.

דר. מאסענזאן לייענט די געשיכטע פון דרום־אפריקא און מיר, די אנדערע צוויי שפילען א באר לעבעדיגען שאך. אינמיטען פון אונזער שאך־שפילען נעהט פערביי א מאן פון מיטעלען וואוקס, דער קאפ אביסעל געבויגען און די אויגען גרויליכע, וועלכע וואס קוקען ארויס ווייט און קענען אריינדרינגען טיף, דער מאן קומט צו צום טישעל און ווארפט א פעראינטערעסירטען בליק צום שאך־ברעטעל. דר. מאסענזאן שטעלט אונז פאר דעם צוגעקומענעם: לארד מעלטשעט. איך טראג צו א שטוהל און דער לארד זעצט זיך צו בעטראכטען די שפיל.

דעם אמת זאגענדיג פאלט מיר אפ דער חשק צום שאך־שפיל. מיינע אויגען בלאנדזשען אום הין און צוריק, פון שאך־ברעט צום לארד. איך בעקוק די געזיכטס־שטריכען פון לארד מעלטשעט וועלכע דערצעהלען פון גרויס ענערגיע און דורכדרינגליכקייט. די זעכציגער יאהרען האבען זיך צוגעלייגט אויפ'ן לארדישען רונדען שטערן איין פאר טיפע קנייטשען.

די שפיל דערענדיגט זיך צום סוף, דער לארד הויבט זיך אויף און איידער ער פערלאזט אונז, נעהם איך זיך אן מיט מוט און ווענד זיך צום לארד מיט דער בקשה מיר צו ווידמען עטליכע מינוט אויף א שמועס.

— זעהר גערן, — ענטפערט לארד מעלטשעט זעהר פריינדליך — מארגען 11 א זייגער אינדער־פריה אויפן דעק.

אויף מארגען, מיט איינע מינוטען פריהער פון דער בעשטימטער צייט, בין איך שוין געזעסען אויפ'ן קליינעם דעק פון ערשטען קלאס און געווארט. פינקטליך עלף האב איך דערזעהען פון ווייטען די שטאלצע אנגעבויגענע פיגור פון לארד מעלטשעט.

ער איז צוגעקומען, בעגריסט מיך און אריינזעצענדיג זיך אין טיפען שטוהל האט ער פערדרויכערט א ציגאר און געבליבען זיצען א רגע פערטראכט אנגעשפארטערהייט אויף דער רעכטער האנד.

— צוליב וואס פאהר איך קיין דרום־אפריקא? — ענטפערט דער לארד מעלטשעט אויף מיין פראגע. — מיין רייזע איז א גאנץ פריוואטע, געשעפטליכע, איך וועל זיך אבער נישט אפזאגען ארויסצוטרעטען אין יאהאניסבורג און קייפטאון לטובת דעם קרן־היסוד קאמפיין, וואס ווערט דארט אנגעפיהרט.

— וואס דענקט איהר, לארד, וועגען די לעצטע געשעהענישען אין פאלעסטינא און וואס קאנען מיר דערווארטען פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע.

אויף א רגע פערדעקט לארד מעלטשעט מיט'ן האנד דאס געזיכט, פערטיפט זיך אין טראכטען און ווען ער לאזט אראפ די האנד איז דאס געזיכט אביסעל געביטען און דער רגע פון פערטיפונג און די אויגען קוקען ווי פריהער:

— ס'איז אוממעגליך פאראויסצוזעהען וואס די קאמיסיע וועט ברענגען מיט זיך, מען מוז אבער נעהמען אין אכט, אז די קאמיסיע איז געווען זעהר בעגרענעצט אין ארבייט און קען אין אלגעמיין נישט בעטראכטען קיין ברייטערע פראגען וועגען פאלעסטינא, איבעריגענס, קענען מיר נישט ערווארטען פון דער קאמיסיע מעהר ווי א טרוקענעם ראפארט. יא, זעהר וועהטאגדיג זענען די לעצטע געשעהענישען אין פאלעסטינא; מיר וועלען נאך האבען שטענדיגע זארגען און צוזאמענשטויסען אין פאלעסטינא, אבער מיר דארפען נישט ענטמוטיגט ווערען, מיר מוזען זיך זעהען אסעקורירען אז אזעלכעס זאל זיך נישט ווידערהאלען. איך בין איבערצייגט, אז קיינע שטערונגען וועלען אונז נישט אפשטעלען מיט די ארבייט אין פאלעסטינא. די ענטוויקלונג אין לאנד פאר די לעצטע יאהרען איז א וועלטענער שטריך אין דער מענשליכער געשיכטע! פערענדיגט לארד מעלטשעט זיינע ווערטער מיט בעגייסטערונג. די פריהערדיגע איינגעצאמטקייט, וואס האט געדרוקט אויף'ן געזיכט פערשוואונדען מיט אמאל און איך דערזעה פאר זיך מיטאמאל דעם טעמפעראמענטפולען עקשנותדיגען יודען וואס לעבט בשלום פערבארגענערהייט אין לארד'ישען הארצען.

מיין נייגעריגקייט שטייגט מיר און, עס ווילט זיך שטעלען נאך איינע פראגען, אבער איידער איך בעוויז נאך צו פרעגען הויבט לארד מעלטשעט ווידער אן צו רעדען, זיי וועלענדיג פארטזעצען זיינע פריהערדיגע געדאנקען:

— איהר האט דערמאהנט פריהער וועגען די מעגליכקייט פון איבערגעבען דעם מאנדאט אויף פאלעסטינא עמיצען אנדערש: איך האלט דאס פאר א „נאנסענס"; דאס איבערגעבען ענגלאנד דעם מאנדאט איז געווען א טייל פון די אויפמאכען פון 28 פעלקער, וועלכע האבען זיך צונויפגעקליבען אין ווערסייל און וועגען אפגעבען איצט א צווייטען קאן גאר קיין רייד נישט זיין, איבעריגענס קען עס ענגלאנד נישט אפגעבען.

ווייזט אויס דער גלאנציגער שפיגעל פון ים און די גליהענדע זון נאהענטען עקוואטאר האבען בעראוישענדיג געווירקט אויפ'ן יודישען לארד און איך האב רעזיגנירט פון מיינע אנדערע געדאנקען און פראגען, וואס האבען געקיצעלט אין מיר, און איך האב שווייגענדיג פערנומען די ווייטערדיגע רייד פון לארד מעלטשעט.

איך גלויב אז עס איז פערהאן א השגחה עליונה — דער ערשטער שאס וואס איז געפאלען אין 1914 אויף'ן באלקאן, דער אויסברוך פון דער וועלטמלחמה און דאס פאלען פון די דריי מעכטיגע קרוינען אין אייראפא; איז עס אפשר אלץ געווען צוליב דער צוקונפט פון פאלעסטינא... — פערענדיגט לארד מעלטשעט זיינע ווערטער, ווארפט א בליק צום ים און הויבט זיך אויף און געזעגנט זיך.

„שפוך חמתך על הבאלשעוויקעס"

וועלען היינטיגען פסח זאגען די יודען אין אויסלאנד

מאסקווע (יט"א) אין א לאנגען לייטארטיקעל שרייבט דער „עמעס", אז יודען איבער דער גאנצער וועלט וועלען היינטיגען פסח ביים סדר זאגען נישט „שפוך חמתך על הגוים", נאר „שפוך חמתך על הבאלשעוויקעס". „דער היינטיגער פסח איז אין אויסלאנד ביי די יודען זיין א פארטזעצונג פון דעם שותפות, וואס דער קאטוילישער צלם האט געמאכט מיט דער יודישער ספר תורה אין דעם קאמף געגען סאוויעט־פערבאנד".

אידישע יתומה איז די נעגער פון לעמבערגער אונטער-וועלט

די בעהאנדלונג פון דער שטיף-מוטער האט זי געטריבען צו פראסטיטוציע

פון לעמבערג שרייבט מען: אנומעלט ביי נאכט האבען די דורכגעהער אויף יאגיעלאנסקא-גאס, עק 3-מאי-גאס בעמערקט ווי עפעס א שכור גאסען-מיידעל שטעהט מיט צושויבערטע האר און מאכט אוואנטורעס. עס האבען זיך באלד — ווי געוועהנליך אין א גרויסער שטאדט — ארומגע-שטעלט פערשידענע מענשען און זיך צוגעקוקט צו דעם דאזיגען בילד. מאנכע פון זיי האבען גע-לאכט און מאנכע האבען דאס אומגליקליכע מיי-דעל בעדויערט און אפשר אויך א שטילען קרעכץ געטון איבער דעם גורל פון דעם דאזיגען אין תהום פערפאלענעם מיידעל. דאס מיידעל האט זיך א מינוט בערוהיגט און שטילערהייט געשעפטשעט: „מאמעניו". אוי איצט איז מיר אזוי גוט, ווען איך שכור מיך אן, זעה איך דיך תמיד פאר מיינע אויגען"! די דאזיגע ווערטער האט אפילו ווייניג מער געהערט. עס איז באלד אנגעקומען א פאלי-ציאנט, דעם עולם צעטריבען און די פערשוינטע אזוי געוועהנליך אפגעפיהרט אין די פאליציי-ארעס-טאנט.

העלא ב. הייסט דאס דאזיגע מיידעל און זי שטאמט פון זאלאזשא. מיט 4 יאהר צוריק, אלזא ווען העלא איז סך הכל אלט געווען 11 יאהר, איז איהר מוטער פלוצים קראנק געווארען אויף שווינדזוכט, זי האט געקרענקט א לענגערע צייט, מען האט זי קורירט, מען איז מיט איהר געווען ביי פערשידענע דאקטוירים, אבער אומזיסט. פרוי ב. איז יעדען טאג ערגער געווארען, זי איז גע-בליבען ליגען אין בעט און פאמעליך האבען זיך אנגעהויבען דערנעהנטערן די לעצטע טעג פון איהר לעבען.

— עס וואלט מיר נישט אזוי וועה געטון, וואס איך מוז אוועקגעהן אזוי יונג פון דער וועלט — האט פרוי ב. געזאגט צו איהרע שכנים — ווען איך זאל כאטש וויסען, אז מיין איין און איינציג און בעטריי טעכטערל, מיין העלא, וואס איך האב מיט אזויפיל מיה דערצויגען, וועט נישט צו ברונד געהען.

און ווען פרוי ב. האט געזעהען, אז אט אט דארף זי זיך מיט דער וועלט שיידען, האט זי צו-גערופען איהר מאן צום בעט און איהם געזאגט:

— „הערשעלע מיינער! איך בעט דיך רח-מים! היט אפ אונזער קינד, אונזער בריליאנט, זאל איך רוהיג אין מיין קבר ליגען! דערציה זי מייסטער אליין אזוי ווי מיר האבען זי ביז היינט צוזאמען דערצויגען. פון היינט אן מוזטו טראכ-טען צו זיין פאר אונזער העלא'ן אי א טאטע און אי א מאמע. לאז זי לערנען און בילדען! איך פארלאנג עס פון דיר אין די לעצטע מינוטען פון מיין לעבען. איך קען פון דיר נישט פארלאנגען, אז דו זאלסט אפווארטען דיינע יאהרען, דו ביזט נאך א יונגער מענש, דו וועסט אודאי חתונה האָ-בען און איך ווינש דיר א גליקליך לעבען מיט דיין פרוי. זאל אבער דעמאלט אונזער קינד די מאמע נישט פעהלען, זאל דיין ווייב מיין קינד נישט בארבאריש בעהאנדלען. זאג עס מיר צו, אזוי וועט מיר דער טויט ניחא זיין"!

הערשעל האט זיך צעוויינט ווי א קליין קינד, ארויפגעפאלען מיט'ן קאפ אויף דער קראנקערס קישען און אויסגעשריגען: „איך שווער דיר, אז איך וועל אונזער „שעפעלע" אפהיטען ווי אנ'אויג אין קאפ"!

פרוי ב. האט צוגערופען איהר טעכטערל, זיך הארציג מיט איהר אפגעזעגנט און מיט א פאר מינוט שפעטער האט זי אויסגעהויכט די נשמה.

ב. האט נאך זיין פרוי געטרויערט א פאר חדשים און שפעטער האט ער חתונה געהאט מיט א צווייטער פרוי, אנ'אלמנה, וואס האט אויך גע-האט א קינד פון איהר ערשטען מאן.

אמת איז, אז הערשעל ב. האט די צוואה פון זיין ערשטער פרוי געהאלטען און איידער ער האט מיט זיין צווייט ווייב חתונה געהאט, האט ער איהר ערקלערט, אז זיין העלא טאר נישט פיהלען, אז עס פעהלט איהר די מאמע און אז זי האט א שטיף-מוטער.

א קורצע צייט האט העלא באמת נישט גע-פיהלט, צי עס פעהלט איהר די מאמע. די שטיף-מוטער האט זי תחילת גוט בעהאנדעלט גלייך ווי איהר אייגען קינד.

עס האט אבער באלד גובר געווען דער שטיף-מוטערליכער אינסטינקט. פרוי ב. האט אנגעהוי-בען די קליינע העלא צו פלאגען און מאטערען. דער פאטער פון העלא'ן האט קודם רעאגירט און זי געבעטען, אז זי זאל דאס קינד נישט מוטשען און פערפלאגען, אבער פרוי ב. האט געטון איהרס.

העלא, נישט קענענדיג מעהר איבערטראגען די צרות, האט אין א שעהנעם העלען טאג זיך איינגעפאקט אין א טיכעל איהר „גארדעראב" און איז פון דער היים אנטלאפען.

העלא איז אוועקגעפאהרען קיין לעמבערג און דא האט זי זיך א צייט אויפגעהאלטען צווישען איהרע קרובים. באלד האבען איהר די קרובים ער-קלערט, אז זיי וועלען זי מעהר נישט האלטען און אז זי זאל זיך געהען זוכען ברויט.

די 12-יאהריגע העלא האט אנגעהויבען זו-כען ארבייט, אבער וואס קאן א 12-יאהריג קינד אויפטון? זי איז קודם געווען א דינסט, דערנאך איז זי געווארען א קעלנערין אין א שענק און דא איז זי אריין אין א לעמבערגער קאמפאניע אלס בופעט-מיידעל.

דא האט העלא'ן אפגעזוכט א „פערעהרער", וואס האט מיט איהר פערפיהרט א ליבע-פערהעלט-ניש, ער האט צוגעזאגט מיט איהר חתונה צו הא-בען. דער פערשוין האט זי צערפיהרט און שפע-טער איבערגעלאזט.

העלא האט זייט דעמאלס אנגעהויבען צו זינ-קען, היינט איז זי א פשוט גאסען-טיירעל.

עלילת-דם-העצע אין גראדנע

קארעקטע האלטונג פון דער פאליציי

פון גראדנא שרייבט מען: „וואו איז מיין קינד? גוואלד, גיט מיר אפ מיין קינד!"

מיט אזא הארצרייסענדיגען געשריי איז דאנער-שטאג 6 אין אוונט געלאפען אין גראדנע איבער ראמיניקאנער גאס א יונגע קריסטליכע פרוי מיט א ליארעם און א יאמער; זי איז צוגעלאפען ביז דער בעקעריי פון ה' זאלוצקי און אנגעהויבען שרייען אויפ'ן קול: „אט דא האט מען אוועקגעפיהרט מיין קינד! מענשען האט רחמנות, זוכט דא אויס מיין קינד!"

אויף די געשרייען האט זיך אין א רגע צונויפ-געקליבען א טויזענד-קעפיגער עולם; אנדערע הא-בען געפרובט בערוהיגען די פרוי, טענהנדיג צו איהר: „וואס שרייסטו? א נאריש, אז א קינד ווערט פערבלאנדזשעט? מען וועט דיין קינד גע-פינען?"

אבער די פרוי יהאט נישט אויפגעהערט צו יאמערען, שרייענדיג: „וואס רעדט איהר? א גאנץ יאהר וואלט איך מיר נישט געארט, אבער איצט? איך וועל פון דאנען נישט אפטרעטען! אט דא געפינט זיך מיין קינד!"

דערווייל האבען זיך שוין אין עולם געפונען עטליכע קריסטען, צווישען זיי א יונגער שילער, וועל-כע האבען זיך דערבארימט אויף דער „אומגליקלי-כער" מוטער און אנגעהויבען פארערען, מען זאל תיכף ומיד דורכפיהרען א שטרענגע רעוויזיע אין דער יודישער בעקעריי. אנדערע האבען הערבי-גאנץ אפען געמורמעלט וועגען קריסטליך בלוט, וואס יודען דארפען אויף פסח, און ס'האט זיך א לאז געטון צו דער בעקעריי.

אין דעם מאמענט איז אבער, געקומען צו-לויפען א קריסטליכע פרוי און א געשריי געטון צו דער מוטער: „וואס שרייסטו? דיין קינד איז דאך געקומען אהיים! איך געה איצט פון דארטען!"

די מוטער און נאך איהר דער גאנצער עולם האבען זיך תיכף א לאז געטון צו איהר וואוינארט אין הויז אויף דאמיניקאנער 25, און ס'האט זיך טאקע ארויסגעוויזען, אז דאס 4-יאהריגע קינד איז גאנץ רוהיג געזעסען אין שטוב.

אלע אונטערהעצערס וועגען תיכף נעלם געווארען, און די פאליציי האט געגען דער פרוי אויסער קעהיטש צונויפגעשטעלט א פראטאקאל פאר שטער-רען די עפענטליכע רוה; די האנדלונג פון דער פאליציי איז דורכ'ן יודישען עולם אויפגענומען געווארען מיט צופרידענהייט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט ענצינדונגען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 8—2 נ.מ. און פון 5—9 אוו.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאז און הארן-קראנקהייטען
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4—7 אוונט.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-1
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינגעגע פראצאטניע פון זעמעליגע ערטאפען
אפאראטען, ... נעמט אן פון 5—7

דער פראוואקאטאר,

וואס האט צוויי קיסרים געפיהרט ביי דער נאז

(מערקווירדיגע געשיכטע פון אנ'אוואנטוריסט און דאן-זשואן)

4.

דער בעפעהל ארויסצושיקען מעדאקס'ן קיין חיאטקע איז ארויסגעגעבען געווארען אין די ער-שטע טעג פונ'ם מאנאט מערץ, 1827. אבער נאכ-דעם, ווי מעדאקס איז אפ געווען אין וויאטקע עט-ליכע חדשים, איז איהם דארטען מיט אמאל אומע-טיג געווארען, און אין דעצעמבער האט ער זיך גענומען א פאס אויפ'ן נאמען אלעקסעי מאטאנ-באוו און אין איין שעהנעם פריהמארגען איז ער נעלם געווארען און מען האט נישט געוואוסט, וואו ער איז.

גלייך האט מען דעם צאר אליין בעריכטעט, אז מעדאקס איז אנטלאפען פון סיביר. האט דער צאר געהייסען דעם גראף בענקענדארף, אז מען זאל מעדאקס'ן אונבעדינגט גלייך געפינען; דער גראף האט צושיקט בעפעהלען צו אלע גובערנא-טארען, אז מען זאל זוכען מעדאקס'ן; די גובער-נאטארען פון גאנץ רוסלאנד האבען באלד ארויס-געשיקט אגענטען אומעטום צו זוכען דעם פער-שוואונדענעם; די פאליציי-אפטיילונגען פון אלע שטעדט און שטעדטלאך האבען געקריגען צירקו-לארען, אין וועלכע עס זענען אנגעגעבען געווא-רען סימנים, ווי אזוי מעדאקס זעהט אויס; אלע רעגירונגס-אפאראטען האבען געארבייט ווי פאר א מורא'דיגער בהלה צו געפינען דעם פערשוואונדע-נעם אוואנטוריסט. און אזוי זענען אוועק עטליכע חדשים, אין אנהויב פון 1828 האט מען מע-דאקס'ן ארעסטירט אין יעקאטערינאגראד און איהם אוועקגעשיקט קיין פעטערבורג.

אבער אוים'ן וועג האט זיך מעדאקס אויף א קונציגען אופן אויסגעדרעהט פון די זשאנדארען און איז ווידער אנטלאפען.

דער צאר און גראף בענקענדארף האבען נישט געקאנט פערשטעהן וואס דאס איז. דער צאר אליין האט זיך שרעקליך געערגערט. האבען ווידער אנ-געהויבען פליהען צירקולארען און בעפעהלען פון פעטערבורג צו די גובערנאטארען און פאליציי-מייסטערס פון גאנץ רוסלאנד, אז מען זאל אונבע-דינגט כאפען און ארעסטירען דעם פערשוואונדע-נעם, אבער קיינער האט נישט געוואוסט, וואו ער איז, כאטש געה און זוך איהם אויף דער לבנה.

און אין דער צייט, ווען מען האט מעדאקס'ן געזוכט איבער גאנץ רוסלאנד, האט ער זיך גע-לעבט א טאג אין אדעס, וואו ער איז געווען אנ-אפטער ארייגעהער אין די פיינסטע אריסטאקרא-טישסטע הייזער; ער איז אין אדעס געווען כמעט א גאנץ יאהר צייט, איז געווען שעהן אנגעטון און שטענדיג געהאט גענוג געלד, כאטש קיינער האט נישט געוואוסט, וואס ער טוט און מיט וואס ער בעשעפטיגט זיך. דערביי האט ער געפיהרט רא-מאנען רעכטס און לינקס מיט די שעהנסטע און אנגעזעהענסטע דאמען. אבער כאפען איהם האט מען אלץ נישט געקענט, ווייל א דאנק דעם, וואס ער האט געקאנט פיל אייראפעאישע שפראכען, איז ער איין טאג געווען א פראנצויז, דעם צווייטען טאג — א דייטש, און דעם דריטען טאג — אנ-ענגלענדער.

אויף ווי ווייט מעדאקס האט זיך אויסגע-לאכט פון דעם, וואס מען זוכט איהם איבער גאנץ רוסלאנד, קען מען זיך פארשטעלען פון דעם, וואס בעת מען האט זיך אומעטום נאך איהם געיאגט, איז ער פראנק און פריי בעקומען קיין מאסקווע און זיך דארטען געזעהן מיט זיינע שוועסטער און ברי-דער און מיט זיינע פריינד.

און פונקט אין יענער צייט האט מעדאקס פון אדעס אנגעשריבען א בריף צום צאר אליין (דעם 30-טען מאי 1828). אין דעם בריף האט ער דעם צאר געשריבען, אז ער איז אין אדעס און ער בעט דעם קיסר, אז מען זאל איהם ארייננעהמען אין דער מאלדאווישער ארמעע, ווייל עס געהט איהם איינפאך אויס דאס חיות צו דינען דעם פא-טערלאנד...

ניקאלאי דער ערשטער האט אין דעם געזעהן א חוזק איבער זיך אליין. האט ער אוועקגעשיקט קיין אדעס דעם פעטערבורגער הויפט, גראף פ. טאלסטאי, אז ער זאל דארט אונבעדינגט כאפען מעדאקס'ן.

אבער דער גראף טאלסטאי האט מעדאקס'ן אין אדעס נישט געקאנט געפינען. און פונקט אין יענער צייט, אין יולי 1828, האט מעדאקס פון אדעס ווידער צוגעשיקט א בריף צום צאר אליין — דאס מאל אין אנ'אויסגעצייכענטען ענגליש, אז דער הערשער פון רוסלאנד זאל איהם בעגנעדי-גען...

איז פארהאן א גרונד צו גלויבען, אז אין דער זעלבער צייט, וואס מ'האט מעדאקס'ן אזוי שטארק געזוכט, איז ער — אונטער אנ'אנדערען נאמען, פערשטעהט זיך — גאר געווען פערבונדען מיט'ן פאליציי-דעפארטאמענט, אלס אנ'אגענט וואס שפיאנירט די פאמיליעס פון די פערשיקטע „דע-קאבריסטען"...

ווי די זאך זאל נישט זיין — מעדאקס האט נאכ'ן אנטלויפען פון וויאטקע געלעבט אין רוס-לאנד ווי א פרייער מענש א פאר יאהר, געהאט גענוג געלד און געפיהרט גענוג ראמאנען מיט שעהנע יונגע דאמען. און אין 1380 האט מען איהם גאר פלוצלינג דערזעהן אין אירקוטסק.

ווי אזוי ער קומט קיין אירקוטסק — דאס איז אויך איינע פון די רעטענישען, וואס מען קאן נישט ערקלערען. ווארום לויט'ן בעפעהל פון ני-קאלאי דעם ערשטען האט מען מעדאקס'ן גאר גע-דארפט פערשיקען קיין אמסק, נאר מען וועט איהם כאפען. פון דעם קאן מען דרינגען, אז דער אוואנ-טוריסט האט מיט'ן פאליציי-דעפארטאמענט געהאט אזעלכע פארבינדונגען, וואס האבען געקאנט אי-בערצייגען דעם צאר, אז ער דארף ענדערען זיין בעשלוס.

אין אירקוטסק האט מעדאקס געזאלט זיין א פערשיקטער, אונטער דער אויפזיכט פון דער פא-ליציי און לויט דער שטראף, וואס דער צאר אליין האט פאר איהם בעשטימט, האט ער דארט אויך געדארפט זיין א סאלדאט, א פשוט'ער סאלדאט.

אבער עפעס ווי דורך א כשוף האט זיך מע-דאקס אין אירקוטסק איינגעארדנעט אזוי, אז ער איז גאר געווארען אנ'אנגעזעהענער מענש, אנ'אפ-טער ארייגעהער אין די פיינסטע, אריסטאקרא-טישסטע הייזער און א גוטער ברודער מיט'ן אירי-קוטסקער גענעראל-גובערנאטאר לאווינסקי.

אזוי שנעל, ווי מעדאקס איז אנגעקומען קיין אירקוטסק, האט ער זיך גלייך געשטעלט אין פער-בינדונג מיט די „דעקאבריסטען", וועלכע זענען געווען פערשיקט אויף קאטארגע אין פעטראזאי-וואדסק. עס האט געהייסען, אז ער, דער פערפאלג-טער פונ'ם צאר, וועט העלפען דעם צאר'ס שונא-ים, די „דעקאבריסטען" קומען אין פערבינדונג מיט זייערע פאמיליעס און מיט די פריינד, וועלכע האלטען פאר זיי...

ווען די מיליטערישע בעאמטע אין אירקוטסק האבען אויסגעפונען, אז דער פערשיקטער סאלדאט ראמאן מיכאילאוויטש מעדאקס שטעהט גאר אין פערבינדונג מיט ד „רעגירונגס-פערברעכער", הא-בען זיי אנגעהויבען פאדערען, אז מען זאל איהם אוועקשיקען קיין אמסק, וואו ער דארף זיין. האט מען זיי פון די הויכע פענסטער געלאזט וויסען, אז זיי זאלען מעדאקס'ן נישט טשעפען...

אין אלגעמיין איז מעדאקס פאר זיי געווען א רעטעניש; א פערשיקטער סאלדאט, א פער-ברעכער געגען צאר, און — ער האט אזוי פיל מאכט! קומט אמאל צו פאהרען פון פעטערבורג א פאליציי-אגענט, ליגט ער איבער ביי מעדאקס'ן אין צימער... מעדאקס אליין שרייבט בריף צום גראף בענקענדארף און אויך צום צאר פון רוסלאנד!...

דער מענש איז איינגעהילט אין סודות!...

(המשך קומט)

ניַיער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניַיער פאלקסבלאט

דינסטאג 8 ו' ניסן תר"ץ

אפריל

זון-אויפגאנג 5.05

זון-אונטערגאנג 6.14

וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי
רעפרע. ענטירט לאדז אי'ם פערבאנד פון די שטעט

(2) נעכטען איז וויצע פרעזידענט ראפאלסקי ארויסגעפאהרען אויף דער זיצונג פון דער פער-וואלטונג פון פערבאנד פון די שטעט. וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי וועט דארט אליין רעפרעזענטירען לאדז, וויל דער שטאט-פרעזידענט זשעמיענצקי ליגט קראנק. אויף דער דאזיגער זיצונג וועלען בעטראכטען ווערען א רייה פראגען, וועלכע האבען א וויכטיגע בעדייטונג פאר דער לאדזער זעלבסט-פערוואלטונג.

אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע

(מ) דעם 31. מערץ האט מען אנגעהויבען ארויסצוגעבען די מלוכה'שע אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע פאר חודש מערץ 1930.

די אויסצאהלונג פון דער אונטערשטיצונג קומט פאר פאר ארבייטסלאזע, וועלכע זענען פעררעגי-סטרירט אין דער ערשטער אפטיילונג פון מלוכה'-שען ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט (פ.ו.פ.פ.) אין לא-קאל פיעטריקאווער 212. פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע זענען רעגיסטרירט אין דער צווייטער אפ-טיילונג פ.ו.פ.פ. אויף פיעטריקאווער 273, פון 10 ביז 2 א זייגער נאכמיטאג, אין פאלגענדער ארדנונג:

היינט, דינסטאג, דעם 8. אפריל – N O

מארגען, מיטוואך, דעם 9. אפריל – P R

דאנערשטאג, דעם 10. אפריל – S

פרייטאג, דעם 11. אפריל – T U

שבת, דעם 12. אפריל – W Z Ż

די ארבייטסלאזע, וועלכע קומען נאך אונ-טערשטיצונג, דארפען ביי זיך האבען א פערזענלי-כען דאקומענט און לעגיטימאציע פון פ.ו.פ.פ.

טרינקט נור כשר'ען וויין „בארווין" מענדיל בארנשטיינ'ס

מארגען - דער לעצטער טערמין
פון אנגעבען רשימות פון קינדער, וואס זענען געבוירען אין יאהרען 1916–1923.

(מ) מארגען, דעם 9 אפריל ביז 12 א זייגער איז צייט אפצוגעבען די רשימה פון די קינדער, וועלכע זענען געבוירען אין די יאהרען 1916–1923.

די הויז - בעזיצער אדער אדמיניסטראטארען, וועלכע וועלען צו דער צייט די פארשריפט נישט אויספיהרען, וועלען צוגעצויגען ווערען צו פעראנט-ווארטליכקייט.

1909-ער איז אויסלאנד
דארפען זיך מעלדען אין די קאנסולאטען

(2) אין צוזאמענהאנג מיט'ן פאבאר פון יאהר-גאנג 1909 דערוויסען מיר זיך, אז פערזאנען, וואס מאוינען לעגאל אין אויסלאנד, און זענען געבוירען אינ'ם דערמאהנטען יאהר, דארפען זיך מעלדען אין די פוילישע קאנסולאטען — דארט, וואו זיי וואוינען.

אויב די דאזיגע פערזאנען וועלען איצט נישט ערפילען זייער מיליטער-דינסט-פליכט, דארפען זיי אפגעבען ביטעס וועגען „אדראטשעניעס".

וועגן נומערלעך פאר'ן ראד-פערקעהר.

(מ) דער אינדוסטריעלער אמט פון 1 איגס-טאנץ ערקלערט דערמיט, אז די פעראינטערעסירטע, וועלכע מעלדען זיך אין דער אפטיילונג פון ראד-פערקעהר, וועגען נומערען פאר די פוהרען, פלאט-פארמעס, ריסארקעס א. ד. ג. דארפען פארשטעלען א צייגניש וועגען דעם, אז די אונטערנעהמונג איז רעגיסטרירט.

צושטאכען מיט מעסערס אנ'עלטערען יודען

אויף חסכארניא-גאס איז צושטאכען געווארען מיט מעסערס דורך אומ'באקאנטע פערברעכער דער 60 יעהריגער יאנקעל יאקובאוויטש

באנקראטען קומען אלץ צו
טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

(י) אויף דער לעצטער זיצונג פון האנדעלס-גע-ריכט זענען ערקלערט געווארען פאלגענדע באנק-ראטען:

די מעכאנ'שע שטריק-פאבריק עהווין בוכהאלץ קילינסקעגא 145 האט זיך אליין געווענדעט צום געריכט וועגען ערקלערען די פירמע אלס באנקראט. די פירמע מאטיווירט דאס דערמיט, וואס זי האט לעצטענס געליטען גרויסע שאדענס, צוליב פערשי-דענע באנקראטען און היזקות. דער צוגעשטעלטער בילאנס ענטהאלט די סומע פון 162,230 זלאטעס.

דאס געריכט האט דעם באנקראט בעשטעטיגט, בעשטימט אלס האנדעלס-קאמיסאר דעם האנדעלס-ריכטער יוזעף יאבלקאווסקי, און אלס קוראטאר — ארוו. זישאל קאנאווסקי. בוכהאלץ איז אפגעגעבען געווארען אונטער פאליציאנישער אויפזיכט.

דאס געריכט האט אויך ערקלערט אלס באנק-ראט די ה"ה שלמה ראזנער און ענרעל ראזנער, וועלכע האבען זייערע געשעפטען פון עס-פעטיגקייטען אויף ציגעל-גאס 64 און בענעדיקטא 10. די באנק-ראטירטע זענען איבערגעגעבען געווארען אונטער פאליציאנישע אויפזיכט. אלס געריכטס-קאמיסאר איז בעשטימט געווארען דער האנדעלס-ריכטער קאזשימיעזש מאניטץ און אלס קוראטאר ארוו. העגריק וואלמאן.

אויף דער פארערונג פון די פירמעס מוריצי פערסטער און מ. אינפעלד, איז ערקלערט געווא-רען אלס באנקראט. די פירמע בערנארד קאסאווו סקי, זיידען-געשעפט, פיעטריקאווער 14. די דער-מאהנטע פירמע האט בשעתו געהאט בעקומען פון האנדעלס-געריכט א פראלאנגאציע פון איהרע צאהלונגען. דאן האט דאס געריכט בעשטעטיגט דעם אויסגלייך מיט די בעל-חובות, וועלכע האבען געזאלט בעקומען 70 פראצענט פון זייערע חובות, ס'האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, אז בעת דעם „נאראזור" האט קאסאווסקי געמאכט נייע וועקסעל-חובות און אויך די נייע וועקסלען נער לאזט פראטעסטירען.

דאס געריכט האט ערקלערט קאסאווסקי אלס באנקראט, אלס ריכטער-קאמיסאר איז בעשטימט געווארען דער האנדעלס-ריכטער זלאטיסלאוו גארחאווסקי און אלס קוראטאר ארוו. יאקוב אפט. קאסאווסקי איז איבערגעגעבען געווארען אונטער פאליציאנישען אויפזיכט.

ווייטער איז ערקלערט געווארען אלס באנקראט די פירמע אשר בארנשטיין, שפינערייי, נאפיור קאווסקא 46. אלס ריכטער-קאמיסאר איז בעשטימט געווארען דער האנדעלס-ריכטער אלעקסאנדער הייזמאן און אלס קוראטאר ארוו. נאטאן גרינבערג. בארנשטיין איז איבערגעגעבען געווארען אונטער פאליציאנישער אויפזיכט.

A, B, C, D, E
מיט דעם אלף-בית לערנען די עדות אויף דעם פראצעס וועגען דער פאבאר-אפערע

דער נעכטיגער טאג אין פאבאר-פראצעס גע-גען מאיאר וואלאשינאווסקי האט זיך אנגעהויבען מיט'ן אויסהערען די 14 עדות, וועלכע זענען ארויסגערופען געווארען בעת'ן פראצעס.

דער ערשטער עדות, משה קאנטאר איז בשעתו געשטאנען אויף א פאבאר-קאמיסיע און בעקומען קאטעגאריע „D". נאך א געוויסער צייט האט מען איהם ווידעראמאל גערופען אויף א קאמיסיע, וואו ער האט צו זיין גרויס פערוואונדערונג בעקומען קאטעגאריע „A". ער קען נישט די בענטשקאווסקא און נישט לענגאן.

דאס זעלבע ערקלערט אויך דער עדות קאפעל פיאסעצקי, דאס ערשטע מאל האט ער בעקומען קאטעגאריע „E" און דאס צווייטע מאל „D". קיין מאכערס קען ער איבערהויפט נישט.

דער דריטער עדות, חיים שמושקאוויטש האט אויף די קאמיסיע כסדר בעקומען די קאטעגאריעס „D,B,C", קיינעם פון די מאכערס קען ער נישט.

דער עדות יהודה גאלדשטיין איז געשטאנען פיר מאל אויף דער קאמיסיע, און בעקומען די קאטעגאריעס „D,A,C,D". אויך ער קען נישט קיינעם פון די מאכערס. דאס זעלבע ערקלערען אויך די עדות יעזשי שטייגעמאן, בצלאל אלטמאן, לעאן פלאָרעק און סטאניסלאוו סאבאלעווסקי.

זיי אלע גיבען דיזעלבע ערקלערונג, וואס די פריהערדיגע עדות.

נאך די ערקלערונג פון די דערמאהנטע עדות, ווערען אויסגעהערט די עקספערטען פולקאוניק מילאדראווסקי, מאיאר אלשעווסקי און קאפיטאן קאן. מיט דעם זענען די געריכטס-פערהאנדלונגען געשלאסען געווארען. היינט וועלען רעדען דער פראקוראר און די אדוואקאטען, און ס'וועט מעג-ליך אויך ארויסגעטראגען ווערען דער אורטייל.

די געשיכטע פון איינעם, ר' נחמן
א יוד — א בעל-מטופל מיט ראטשילדס פערדינסטען, מיט א האלב טוץ קינדערלעך און מיט א צווייט ווייב — אנ'ארורה

ר' נחמן בוכמייער האט א סך פרנסות: לויט שלום-עליכמ'ן איז ער ממש „א גאלד-שפינער"...

די הויפט-פרנסה זיינע איז פונאנדערצוטראגען איינלאדונגען אויף חתונות. א חוץ דעם שיקט מען איהם אין פערשידענע שליחות'ן, ווי כרומה למשל: טראגען שלח-מנות'ן אויף פורים, נעכטיגען ביי א טויטען, דערמאנען וועגען א יאהר-צייט, זאגען תהילים ביי א קראנקען וכו'...

מיט א פאר יאהר צוריק איז ביי דעם ראזיגען יוד געשטארבען זיין פרוי, און איהם איבערגעלאזט א ירושה — 6 קינדערלעך. האט ער נישט לאנג באלעמוטשעט אלס אלמן, און — צום צווייטען מאל חתונה געהאט.

די צווייטע פרוי האט קודם כל אנגעהויבען קאמאנדעווען מיט די 6 קינדערלעך, און [illegible] פון זיי די האט געקענט, האט זי פון דער שטוב ארויס-געטריבען; איין קינד האט מען פאר רחמנות, גענו-מען אין יתומים-הויז. אין שטוב איז אבער נאך געב-בליבען א טויב-שטום קינד פון א יאהר 6 — דערצו נאך א גייסטיג-קראנקעס, וואס קיינער האט נישט געוואלט צונעהמען, און מען האט עס נישט געלאזט וואו אהינצוטון. ר' נחמן האט דאס קינד געוואלט אפגעבען אין די חיים פאר קאליקעס — דארט אבער האט מען עס אויך נישט געוואלט אנגעהמען, מען האט נאר אויסגעצאהלט דעם פאטער 100 זלאטעס, ער זאל דאס קינד אויסהאלטען אין דער היים. דער פאטער האט די 100 זלאטעס גענומען, זיי אבגעגעבען דעם ווייב אויף אויסצוהאלטען דאס קינד. דאס ווייב האט די 100 זלאטעס באלד פערטאכליעזשעט און ווייטער געפאדערט, ער זאל דאס קינד ערגעץ אוועקנעהמען.

דער פאטער האט דאן גענומען דאס קינד און עס אוועקגעפיהרט אויף עפעס א פלאץ, וואו ער האט עס איבערגעלאזט.

פון דאן א [illegible] איז אוועק עטליכע חדשים. דאס קינד איז געווארען מיט'ן קינד האט קיינער נישט געוואוסט — און ס'איז דאך גאנץ קלאר געווען, אז דאס טויב-שטומע קינד קען נישט אנגעבען, ווער עס איז.

מיט עטליכע טעג צוריק בעקומט פלוצים ר' נחמן בוכמייער א מעלדונג פון דער „אפעקע-ספאלעטשנע", ער זאל זיך צושטעלען אהין. דארט האט מען איהם ערקלערט, אז זיין טויב-שטום קינד געפינט זיך אין שפיטאל און ווארטע און ער, דער פאטער דארף בעצאהלען פאר דער גאנצער צייט, וואס דאס קינד האלט זיך דארט אויף. א חוץ דעם האט מען וועגען זיין האנדלונג בנוגע דעם קינד צוזאמענגעשטעלט א פראטאקאל און איבערגעגע-בען אותו אין געריכט. פון טערמע האט איהם דער גייל אפגעראטעוועט דאס, וואס א מעדיצינישע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז אויך ער — דער פאטער איז נישט אינגאנצען ביים זינען, אפשר א חוץ אלעם, האט מען דעם יוד געמאכט א „יאר יענטשע" אויף אלע זיינע בעבעכעס פאר'ן אויסהאל-טען דאס קינד אין שפיטאל, און —

דאס קינד גופא האט מען איהם אהיימגע-בראכט.

אמת, פלאטעק איז נישט קיין לייט,
אמת, אז ער „חלומט" וועגען דער פרויליין קלויסקע, אבער אונטערצינדען דאס הויז דארף מען נישט...

(2) אויף דער בעשולדיגונגס-באנק איז געזע-סען נעמען מאריאנא פלאטעק בעשולדיגט אין אנ'אונטערצינדונג.

די פרטים וועגען דער דאזיגער געשיכטע זע-נען פאלגענדע:

אין דער נאכט פון ניסול איז פלוצים אויס-געבראכען א שרפה אין דארף פארסטאטשנע, אין נוט פון אנטאצי פלאטעק. עס האבען אפגעברענט אלע בנינים צוזאמען מיט'ן לעבעדיגען און טויטען אינווענטאר. דער היזק האט בעטראפען 20,000 זלאטים.

באלד נאך דער שרפה האט פלאטעקס פרוי, מאריאנא ערקלערט, אז דאס האט זי אונטערגעצ-צינדען דאס גוט, מחמת נקמה צום מאן, וועלכער האט זי געפייניגט און אפילו געוואלט סמ'ען, כדי פטור צו ווערען פון איהר, און חתונה האבען מיט זיין געליבטער, מאריאנא קלוסקא.

א רייה עדות בעווייזען, אז פלאטעק איז פאר דער חתונה געווען אנ'ארימער פאראבעק און איז רייך געווארען, נאר א דאנק דעם נדן, וועלכען ער האט בעקומען ביי דער פרוי. די עדות בעווייזען אויך, אז פלאטעק האט ווירקליך אויף א שרעקליכען אופן געמאטערט זיין פרוי.

דאס געריכט האט פעראורטיילט די בעשול-דיגטע מאריאנא פלאטעק אויף אנדערטהאלבען יאהר טורמע, פערטרייבען אויף אויסבעסערונגס הויז.

ווען איז „זאטשישיע" מאכט זיך נישט שטיל...

אין גערטענדעל ביי דער קאוויארניע „זאטשישיע" אויף זשגאזסקא 56 האט אויסגעבראכען א געשלעג צווישען די בעזוכער. דער 19-יעהרי-גער יוזעף מאקסימאוויטש (קיל ינסקא גאס 229) איז דערביי אזוי צושלאגען געווארען, אז מען האט געמוזט צו איהם ארויסרופען פאגאטאוויע.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: וואיטשיצקי, (נאפיורקאווסקא 27); דאנעלצקי, (פיעט-ריקאווער 127); אילניצקי, (זאזשטשאנסקא 37); ליינוועבער, (פל. זאלנאטשי 2); האַרטמאן, (מלי-נארסקא 1); קאהאנע, (אלעקסאנדראווסקא 80).

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20.

מיטוואך, דעם 9-טען אפריל, 8.30 אווענד

גרויסער עקספערימענטאלער סעאנס

פון Lo Kittay

סוגעסטיאנער פון וועלט-רוהם מעט טייזען

פאנטאסטישע עקספערימענטען

נביאות / היפנאטיזירונג פון חיות / עקספערימענטען פון אינדישען פאקיריזם / סוגעסטיע ביי דער וואכזאמקייט / טעלעפאטיע אהן קאנ-טאקט. פערזאנען פון פובליקום וועלען אדורכמאכען אהן איינ-שלעפען וואונדערפולע רייזעס ארום דער וועלט.

בילעטען צו בעקומען אין פילהארמאניע-קאסע.

וואַהלען איז פערשידענע קאָמיסיעס

זענען אַדורכגעפיהרט געוואָרען אויף דער נעכטיגער זיצונג פון שטאָט-ראַט

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון שטאָט־ראַט זענען פאָרגעקומען דרייערליי וואַהלען, קודם־כל זענען פאָרגעקומען וואַהלען צום צווייטען פּאַהר פון די שטעט, וואָס דאַרף פאָרקומען אין וואַרשאַ. דער לאָדזער שטאָט־ראַט האָט געשיקט צו דעם ראַזינען צוזאַמענפאַהר 21 דעלעגאַטען. דער סעניאָרען־קאָנווענט איז געקומען צו איינשטימיגקייט און די 21 דעלעגאַטען זענען געוועהלט געוואָרען אָהן שום דיסקוסיעס. פון די יודישע ראַטמענער זענען געוועהלט געוואָרען: לאַזניק ד"ר מאַרגאַליס, די ראַטמענער מילמאַן, האַלענדערסקי, מינצבערג און באַלער.

דאַנען איז נ'שט געקומען צו קיין איינשטימיגקייט בנוגע די וואַהלען צו דער קאָמיסיע, וואָס דאַרף זיך פערנעהמען מיט די וואוינונגען און פאַלעסיע און צו דער שטעטישער קאָמיסיע פאַר סאָציאַלע שוץ. צו דער קאָמיסיע פאַר סאָציאַלע זענען אריינגעטראָגען געוואָרען 2 ליסטעס פון סאָציאַליסטישען בלאָק און פון די נאַציאָנאַלע מינאָריטעטען (דייטשען און יודען). די רעכטע פּוילי־שע גרופּען האָבען אין די וואַהלען קיין אַנטייל נישט גענומען אַלס פּראָטעסט, וואָס די כאַגיסטראַט־מיטגלידער נעהמען אַנטייל אין די וואַהלען. די וואַהלען קומען פאַר לויט צעטלען און אין רעזולטאַט ווערען געוועהלט פון סאָציאַליסטישען בלאָק די ראַטמענער: אַנדרושעיאַק גאַלאַנסקי, עוואַלד, מילמאַן, האַלענדערסקי און רוס.

צו די וואַהלען פון א שטעט'שער סאָציאַלער קאָמיסיע זענען איינגעטראָגען געוואָרען 4 ליסטעס: פון סאָציאַליסטישען בלאָק, בלאָק פון די קריסטליכע גרופּירונגען, דייטשען מיט יודען, דער פּירטער — „אגודת".

ס'זענען געוועהלט געוואָרען פון סאָציאַליסטישען בלאָק: גראָדשיצקאַ, זשעלינסקי, שייבלער, קאַשנער, מילמאַן, האַלענדערסקי און פרוי אייכנער. פון די קריסטליכע גרופּירונגען — ציראַנסקי, פון די יוד. גרופּירונגען די ראַטמענער פיין און בערמאַן.

נאָכ'ן רעפעראַט פון ראַטמאַן גאַלאַנסקי איז דאַן בעשלאָסען געוואָרען צו סובסידירען די פּאָ־פּולערע טעאַטערס אויף אַנדראַזשאַ גאַס און אויף פּיעטריקאָווער 294 מיט 5000 זל. א חודש. ס'איז אויך בעשלאָסען געוואָרען צו בעפרייען די האָיגע טעאַטערס פון בילעטערשטייער.

דאַן איז דער שטאָט־ראַט צוגעטרעטען צו בעטראַכטען די פראַגע וועגען שענקען די קלאָסטער־פעראיין א שטאָטישען פּלאַץ אויף צו בויען א היים פאַר די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען. צוליב דעם אָבער וואָס ס'איז נ'שט געווען קיין קוואַליפיצירטע מעהרהייט פון צוויי דריטעל ראַטמענער אויף אָנצונעהמען אַזאַ פאָרשלאָג איז די פראַגע אַראָפּגענומען געוואָרען פון דער טאָג־אָרדנונג.

ראַטמאַן מילמאַן פרעגט אָן דעם פּרעזידיום פון שטאָט־ראַט, פאַר וואָס ס'איז נאָך ביז איצט נישט צונויפגערופען געוואָרען די פּאַריטעטע קאָמיסיע ביים מלוכה'שען אַרבייטס־פערמיטלונגס־אַמט. דער פּרעזעס האַלצגרעבער ענטפערט, אַז ביז איצט האָט ער נישט געהאַט קיין געלעגענהייט די האָזיגע קאָמיסיע צונויפצורופען.

נאָכ'ן ערלעדיגען א גאַנצע ריי ווייניג וויכטיגע פראַגען איז די זיצונג געשלאָסען געוואָרען.

די פּסח=אַקציע פאַר די קינדער פון די פּאַוושעכנע שוהלען דאַרף נישט פערשלעפּט ווערען

דעלעגאַציע פון לעהרער און אַפּיעקונעם ביי פּרעזעס מינצבערג

לויט דער איניציאַטיוו פון ה' רוטקאָווסקי, איז אויך דאָס יאָהר, נאָכ'ן מוסטער פון די פּער־גאַנגענע יאָהרען אונטערגענומען געוואָרען א פּסח־אַקציע פאַר די קינדער פון די פּאַוושעכנע שוהלען און תּלמוד־תּורות. עס איז צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען א קאָמיטעט פון לעהרער און אַפּיעקונעם און דער קאָמיטעט האָט זיך געווענדעט צו דער קהלה־פערוואַלטונג וועגען אונטערשטיצונג פאַר דער אַקציע.

ערשט דעם פערגאַנגענעם פרייטאָג האָט ה' רוטקאָווסקי דערהאַלטען א ידיעה פון דער קהלה־פערוואַלטונג, אַז אויף דעם צוועק איז בעשטימט געוואָרען 1200 קילאָ מצות.

אין שייכות דערמיט איז נעכטען אין אָוועגד צוזאַמענגערופען געוואָרען א פערזאַמלונג פון לעה־רער און אַפּיעקונעם, אויף וועלכער דער ענין איז בעטראַכט געוואָרען. פון דער דיסקוסיע האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז 1200 קילאָ מצות פאַר דער פּסח־אַקציע איז זעהר ווייניג, זייל ווי עס שטעלט זיך אַרויס זענען בלויז פון די פּאַוושעכנע שולען פערגעסטרירט איבער 3000 קינדער, וואָס נויטיגען זיך אין הילף, א חוץ די קינדער פון די תּלמוד־תּורות, וואו עס זענען רעגיסטרירט געוואָרען איבער 1000 קינדער. אפילו דער פאַרשטעהער פון דער קהלה־פערוואַלטונג, פּרנס פּליוואַצקי, וועלכער האָט זיך אויך בעטייליגט אין דער זיצונג, האָט מודה געווען, אַז 1200 קילאָ מצות איז פאַר אַזאַ אַק־ציע אַביסעל צו ווייניג.

אין שייכות דערמיט איז אויסגעוועהלט געוואָ־רען א קאָמיסיע פון לעהרער און אַפּיעקונעם, וועל־כע איז מיט ה' רוטקאָווסקי אין דער שפּיץ אַוועק אין דער קהלה צו פּרעזעס מינצבערג און איהם פאָרגעשטעלט דעם ענין. די דעלעגאַציע האָט פון איהם פערלאַנגט, אַז די קהלה זאָל בעשטימען א גרעסערע סומע געלד פאַר דער אַקציע. פּרעזעס מינצבערג האָט אָבער קיין קלאָרע תּשובה נישט געגעבען, ער איז אויך נישט איינגעגאַנגען אויף ה' רוטקאָווסקיס פאָרשלאָג זאָגען בעשטימען טאָקע 1200 קילאָ מצות פאַר דער אַקציע, ערקלערענדיג אַז ער מוז זיך פריהער אינפאָרמירען וועגען דעם ענין און אַז אַנ'ענטפער וועט ער געבען דאָנערשטאָג.

די דעלעגאַציע האָט דעם פּרעזעס מינצבערג אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז דאָנערשטאָג קען שוין זיין צו שפּעט, צוליב דער קורצער צייט. בעזונדערס, אויך צוליב דעם, וואָס מיטוואָך, ווערען שוין די שולען געשלאָסען. אָבער די דאָזיגע אַרגומענטען האָבען קיין ערפאָלג נישט געהאַט.

מיר פון אונזער זייט, האַלטען, אַז די הילף, צוליב דעם שרעקליכען קריזיס, וואָס הערשט איצט, און אויך דרינגענד נויטיג און די צייט איז באמת זעהר קורץ, אַז די קהלה־פערוו. מוז געפינען מיט־לען, אַז די פּסח־אַקציע פאַר די הונגעריגע קינדער פון די פּאַוושעכנע שולען און תּלמוד־תּורות זאָל רעכטצייטיג אַדורכגעפיהרט ווערען.

שיַיער=שיַיער געוואונען ס'גרויסע געווינס

אָבער פון דער גאַנצער מעשה האָט זיך אויסגעלאָזט א פּרימאַ־אַפּרילים־וויץ

(א) דעם 1. אַפּריל האָט מען אין דער פּאָ־ליציי פון סוחר פערסטער (ווסכאָדניאַ 57) רעשיג געפייערט די חתונה פון זיין טאָכטער גיטעל מיט ה' אַלעקסאַנדער ראַזען (קאָנסטאַנטינער 36).

בעת דער פייערונג איז פּלוצים אריינגעקומען א פּאָסלאַניעץ מיט א בריף פון בריטשטיינס קאָלעק־טור (נאַרוטאָוויטש 31) אין וועלכען עס איז מיט־געטיילט וועגען א געווינס פון 75,000 זל., וועלכע אַלען האָבען אויסגעפאַלען אויפ'ן צעטעל, וואָס עס האָט געהאַט דער חתן.

עס איז זיך לייכט פאָרצושטעלען, וואָס פאַר אַנ'איינדרוק די דאָזיגע ידיעה האָט געמאַכט אויף די פערזאַמעלטע געסט. דער גליקליכער חתן האָט באַלד בעצאָהלט דעם „פּאָסלאַניעץ" 50 זל. פאַר דער גוטער בשורה, צוגעזאָגט פערשידענע נדבות פאַר פערשידענע פילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס א. ד. גל.

אינדערפריה איז ה' ראַזען געגאַנגען אין בריטשטיינס קאָלעקטור אַפּנעהמען דאָס געווינס, און דאָ האָט דעם יונגענמאַן געטראָפען די אמת'ע ענטוישונג. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די גאַנצע מעשה הויבט זיך נישט אָן, עס האָט פּראָסט־פּשוט עמיצער געמאַכט אַ א פּרימאַ־אַפּרילים־וויץ.

דער קאָלעקטאָר ווייסט נישט פון וואָס צו זאָגען, עס ווערט איצט נאָר געפיהרט אַנ'אויספאָר־שונג, כדי צו דערגעהען, ווער און ווי אַזוי מען האָט אַרויסבעקומען ביים קאָלעקטאָר בריטשטיין א פּיר־מאָווע בוינען פּאַפּיר מיט דעם שטעמפּעל פון דער פירמע.

צוליב א צוקער'ל צומזיק'ט א מענשען

ער האָט דאָס ביטערע געוואָלט פערבייסען מיט זיסען און געכאַפּט אַזאַ מיאוסען אַפּשניט

(א) צוליב א צוקערל איז אין רוזאַ־פּאַביאַ־ניץ פּערגעכטען געקומען צו א בלוט־פערגיסונג. די מעשה איז פאָרגעקומען אָט אַזוי:

צו דער בודקע מיט צוקערוואַרג ביים רוז. די גאַסען ריינקאַווא און סטאַשיץ־גאַס איז צו־געקומען דער 64־יעהריגער וואַרצער אַנטאָשיק מיט זיינעם א בעקאַנטען, און געבעטען דאַרגען א גלאָז אויף בראַנפען. דער געוועלבער לעשניעווסקי האָט איהם געגעבען א גלאָז; אַנטאָשיאַק האָט דאָ אָנגע־גאָסען בראַנפען און מכבד געווען אויך לעשניעווסקי אַלס דאַנק פאַר דער געפעלינקייט. אין א געוויסען מאָמענט האָט זיך לעשניעווסקי אויסגעוויזען, אַז דער אַלטער אַנטאָשאַק האָט אַראָפּגענומען פון דעם טיש א צוקערל און פערביסען נאָכ'ן בראַנפען. צוליב דעם צוקערל איז אויסגעבראָכען א געשלעג, אין וועלכען עס האָבען אַנטיילגענומען אויך עטליכע דורכגעהער, פערטייטיגענדיג דעם אַלטען אַנטאָשאַק. דער געוועלבער האָט אָבער אַלע בייגע־קומען, און אין א געוויסען מאָמענט האָט ער אַנטאָ־שיאַקן מיט'ן פּוס אַזאַ קלאַפּ געטון, אַז ער איז באַלד אַוועקגעפאַלען א פער'חלש'טער מיט איבער־געבראָכענע ביינער.

דעם אַלטען אַנטאָשיאַק האָט מען אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל לעשניעווסקין אַרעסטירט.

גיי, לאַקיר! גיי, פּוץ זיך אויס!..

אַז די טאַקסובקעס גייען די פערד איז וועג אַריין

(מ) אין דער צווייטער העלפט פון חודש מאַי וועט דער אינדוסטריע־אַמט פון דער ערשטער אינס־טאַנץ אַדורכפיהרען אַנ'איבעררעכט פון אַלע פערד־דראָזשקעס, וועלכע קורסירען אויפ'ן געביט פון אונזער שטאָט.

די דראָזשקעס וואָס זעלען קומען צום איבער־זיכט האָרפען זיין לאַקירט און גערייניגט, ס'וועלען אויך אַדורכגעקוקט ווערען די מלבושים פון די דראָזשקאַזשעס און דאָס פערד־געשפּאַן.

כשרע מאַשין - מצות.

די פּעראייניגטע לאָדזער בעקער באַקען ווי יעדעס יאָהר אויס די בעסטע און כשרע מאַשין־מצות, וועלכע האָבען זיך קונה שם געווען ביי דער יודישער בעפעלקערונג. די צענטראַלע געפינט זיך אויף אַלעיע קאָשטשושקי 11.

גאַראַנטירטען ארץ=ישראל= וויין

פון פּתח־תקוה

למהדרין מן המהדרין

צו בעקומען בלויז ביי

מענדעל באַרנשטיין

לאָדז נאָוואָמיעסקאַ 30

טעלעפאָן 210-58

דאָנערשטאָג — צווייטע סעריע

פון אויסצאָהלען אונטערשטיצונג

דער קאָמיטעט צו אונטערשטיצען די אָרימסטע פון אונזער שטאָט איז מודיע, אַז דעם 10. ד. ח. דאָנערשטאָג הויבט זיך אָן די צווייטע סעריע אויסצאָהלונגען פון אונטערשטיצונג, וועלכע וועט פאָרקומען לויט פאָלגענדען סדר:

דאָנערשטאָג, דעם 10 — A B C D E
פרייטאָג, דעם 11 — F G H I J
שבת, דעם 12 — K
מאָנטאָג, דעם 14 — L Ł M N
דינסטאָג, דעם 15 — O P R
מיטוואָך, דעם 16 — S
דאָנערשטאָג, דעם 18 — T U W Z

פּסח-אַקציע פון „פּועלי-אגודת-ישראל".

א דעלעגאַציע פון „פּועלי אגודת ישראל" אין די פּערזאָנען פון ראַטמאַן בילויער און די ה"ה לאַנדענבערג און ראָזענבערג, האָבען אינטערווע־נירט ביים פּרעזעס מינצבערג וועגען פערגרעסערען די אונטערשטיצונג פאַר די „פּועלי אגודת ישראל", ווייל הייַנטיגעס יאָהר האָבען זיך רעגיסטרירט פיל מעהר אַרבייטסלאָזע ווי שטענדיג. פּרעזעס מינצ־בערג האָט צוגעזאָגט צו נעהמען אין אַכט די וואונשען פון דער דעלעגאַציע.

מען פּרובט דעם באָדען

אינסטרוקציעס פון ב.ב. פאַר העפּו־טאַטען און סענאַטאָרען.

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט די אָרגאַני־זאַציע פון ב.ב. אויף דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע בעקומען אַנ'אינסטרוקציע פאַר די דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען, אַז זיי זאָלען אין די נאָהענטסטע טעג אָרגאַניזירען פערזאַמלונגען, מיטינגען א. ד. גל. און נאָכדעם מיטטיילען אין סעקרעטאַריאַט, ווער און וועגען וואָס עס האָט אויף די פערזאַמלונגען גערעדט, וואָס פאַר א פרעקווענץ עס איז געווען, און ווי-אַזוי דאָס פּובליקום האָט זיך פערהאַלטען; וואָס פאַר א רעזאָלוציע, און ווי-אַזוי זי איז אָנגע־נומען געוואָרען.

א קצב'ישער שטויס,

פון וועלכען מ'קאָן קומען אויף יענער וועלט.

(א) אויף קאַמיענאַ 7 איז אויסגעבראָכען א גע־שלעג צווישען דעם קצב וואַידיסלאַווסקי מיט זיין 27 יעהריגע פרוי פייגע. דער מאַן האָט דער פרוי אויף אַזאַ „דעליקאַטען" אופן א קאָפּיע געטון מיטן פוס אין בויך אַריין, אַז זי האָט בעקומען אַנ'איבער־ליכען בלוט-אויסגוס. מען האָט גלייך אַרויסגערופען פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט די קראַנקע אין א שווע־רען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

אַבי מ'זאָגט: ס'לייזט זיך נישט!

אַט האָט מען דריי מאָל „אָוועקגעליפערט" סחורה...

(ב) אין פערלויף פון נעכטיגען טאָג זענען אין לאָדז אויסגעפיהרט געוואָרען דריי גרעסערע, דרייסטע גנבות.

אין די מיטאָג־שעה האָבען זיך גנבים אריינ־בעקומען אין גאַנטעריע ־ געוועלב פון גוטשאַ קוואַסט און עס אינגאַנצען אויסגעליידיגט. פון די גנבים איז קיין שפּור נישט פערהאַן.

*

פערגאַנגענע נאַכט האָבען זיך גנבים אריינ־בעקומען אין לאַגער פון פראַנטשישעק זעגאַטאַ, בעד־נאַריקאַ 100, וואו ס'געפינט זיך דער לאַגער פון ווירקענע סחורות פון דער פירמע ברידער זאַנר, פּיעטריקאָווער 73, און האָבען אַרויסגעגנב'עט עט־ליכע שטיק ווירקוואַרג אויף א בעדייטענדע סומע געלד. די פּאָליציי האָט אַרעסטירט עטליכע אַרביי־טער פון דער פאַבריק, וועלכע מען איז חושד, אַז זיי זענען בעגאַנגען די גנבה.

*

אין דער מלעטשאַרניע פון משה סענדראָווסקי האָבען גנבים אַרויסגעגנב'עט שפּייז־אַרטיקלען פאַר 1500 זל. און 150 זל. מזומנים. די פּאָליציי פיהרט אַנ'אויספאָרשונג.

* * *

(א) אויף ליפּאָווע 9 האָט מען ביי א געווי־סער גיטעל ראָזענבלום אַראָפּגעגנב'עט פון בוידעם וועש, אויף א סומע פון 100 זלאָטעס.

ביי העבערט קוהן, זאַוואַדזקאַ 30, האָבען גנבים אַראָפּגעגנב'עט וועש פונט בוידעם פאַר 1400 זלאָטעס.

אין כעמיקאַליען-לאַגער פון פעליקס אַגאַטאַר פּזשענדזיעלניאַנאַ 12 האָט מען אַרויסגעגנב'עט פערשידענע כעמיקאַליען פאַר 1400 זלאָטעס.

קאָנפיסקירט אַנ'אויפרוף.

(—) נעכטען האָט די שטעטישע סטאַראָסטווע קאָנפיסקירט א געמיינזאַמען אויפרוף פון פּ. פּ. ס. דייטשע אַרבייטס-פּאַרטיי און „בונד" וועגען אַר־בייטסלאָזיגקייט און דער איצטיגער לאַגע.

דאס אייז ריהרט זיך פארט!

אין דער פאבריק פון שלמה וואידיסלאווסקי ווערען צונענומען יודישע ארבייטער

שוין לאנגע יאהרען ווערט געפיהרט א קאמף מצד די ארבייטער אין אונזער שטאט, אריינצופיהרען יודישע ארבייטער אין דער גרויס־אינדוסטריע.

פיר־אויס וועגען כמעט אלע יודישע גרויסע פאבריקען געווען פערשלאסען פאר די גרויסע מאסען יודישע ארבייטער, צוליב וועלכע עס הערשט א שרעקליכע ארבייטסלאזיגקייט און מורא׳דיגע ארימקייט ביי דער יודישער ארבייטערשאפט, בפרט פיהלט זיך עס ביים איצטיגען הערשענדיגען ווירטשאפטליכען קריזיס, בעת די קליין־אינדוסטריע איז כמעט ווי רואינירט.

איינציגע יודישע פאבריקאנטען האבען זיינערצייט אפילו צוגעזאגט צו דערמעגליכען דאס איבערפיהרען יודישע ארבייטער פון האנד־ארבייט אויף קראפט. ווייטער פון׳ם בלויזען רעדען איז עס אבער נישט געקומען.

עס איז דעריבער בעגריסונגס־ווערט דער פאקט, וואס דער היגער אנגעזעהענער פאבריקאנט ה׳ שלמה וואידיסלאווסקי האט פערנאגענע וואך זיך געוואנדען צום ארבייטס־פערמיטלונגס־ביורא פון „פועלי אגודת ישראל" איהם צוצושטעלען א בעריר טענדיגע צאהל יודישע וועבער, וועלכע וועלען בעקומען ארבייט אין זיין פאבריק און גלייכצייטיג וועלען זיי זיין בעפרייט פון צו ארבייטען אום שבת.

א טייל פון די נעכארערטע וועבער ארבייטען שוין אין פאבריק פון וואידיסלאווסקין.

דעלעגאציע פון קריסטליכע פראפעסיאנעלע פעראיינען אין ווארשא

(2) א דעלעגאציע פון קריסטליכע פראפעסיאנעלע פעראיינען איז נעכטען אויפגענומען געווארען אין ארבייטס־מיניסטעריום. די דעלעגאציע האט פארגעשטעלט די קריטישע סיטואציע פון די ארבייטסלאזע אין לאדז, בעריהרט דעם ענין פון שנעלער הילף פון אינוועסטיציע־ארבייטען, סעזאנ־ארבייטען, פארגעלעגט צו הערערען דעם צאל אויף שטייך און שניק־אויסארבייטען, וויל, צוליב דעם גרויסען אומפארט, הערשט אין דער לאדזער בראנזשע א געוואלדיגע ארבייטסלאזיגקייט. עגט שפרעכענדע מעמאריאלען האט די דעלעגאציע ביינגעלעגט אין ארבייטס־מיניסטעריום, אין מיניסטעריום פון האנדעל און אינדוסטריע, און דעם פרעזידיום פון מיניסטער־ראט.

די זעלבע דעלעגאציע איז נאכדעם אויפגענומען געווארען דורך וואיעוואדע יאשטשאלד.

א״י שיקט אונז פאמעראנצען

און מיר שיקען אהין קארטאפעל

(2) מיט א פאר וואכען צוריק האבען איינגע לאדזער פירמעס בעקומען פון פאלעסטינא א בעד שטעלונג אויף א גרעסערען טראנספארט קארטאפעל פון דער „ווארשנט" – באנק, און פון דער סטאציע זגיערזש האט מען שוין געלאדען 23 וואגאן קארטאפעל אלס ערשטען טראנספארט. וואס געהט קיין יפו.

מיט עטליכע טעג צוריק איז די ראזיגע טראנ־זאקציע רעאליזירט געווארען דורך דער פערמיטלונג

צוזאמענפאהר פון אנפיהרער פון פינאנץ־אמטען

(א) נעכטען איז פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די לייטערס פון אלע פינאנץ־אמטען פון לאדזער וואיעוואדשאפט.

עס איז אויף דעם צוזאמענפאהר בעהאנדעלט געווארען די פראגע זאגען דער ארבייט און טאקטיק פון די אמטען ביים בעשטימען די מלוכה־שט״ערן.

די פערזאמעלטע אויף דער קאנפערענץ האט בען בעשלאסען צו בעגרענצען די רעפרעסיעס נעגען די לאיאלע שטייער־צאהלער, צו די בייזוויליגע נישט־צאהלער וועט מען זיך אבער בעציהען מיט דער פולער שטרענגקייט.

אנהויב

פון דער היי־יאהריגער שקל־אקציע.

די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האט פראקלא־מירט דעם אנהויב פון דער שקל־אקציע פאר׳ן יאהר תר״צ אויפ׳ן חודש ניסן.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם איז זונטאג אוועגד פארגעקומען א בעראטונג מיט דער בעטייליגונג פון די פארשטעהער פון די היגע ציוניסטישע גרופי־רונגען און יוגענד־ארגאניזאציעס. עס איז בעשלא־סען געווארען אנצוהייבען זאפארט דעם שקל־פערקויף און צו דעם צוועק איז אויסגעוועהלט גע־ווארען א ספעציעלער אויספיהר־קאמיטעט פון די פארשטעהער פון די פערשידענע גרופירונגען.

דער פרייז פון היי־יאהריגען שקל איז 1 זל. מיט 50 גר.

די געזעלשאפט יודישע ביהנע

פיהרט אויף „מעפיסטא" אין קאמעראל־טעאטער.

מאנטאג דעם 14־טען, 2־טער טאג פסח ווערט אין לאדזער קאמעראל־טעאטער (אין געביידע פון גראנד־האטעל) געגעבען א פאפולערע פארשטעלונג. ס׳ווערט געשפילט צום 5־טען מאל „מעפיסטא" פון אורי צבי גרינבערג אויפגעפיהרט דורך די טעאטער־סטודיע ביי דער געזעלשאפט יודישער ביהנע.

קורסען פאר עספעראנטא־בעוועגונג

דער עספעראנטיסטען־פערבאנד „לאבארא" אינפארמירט אונז, אז אין די נאהענטסטע טעג ווע־רען געעפענט צוויי קורסען פאר עספעראנטא: פאר אנפאנגער און פארטגעשריטענע.

דער שכר־לימוד איז א מינימאלער: 12 זל. פאר א קורס, פאר ארבייטסלאזע א הנחה.

איינשרייבונגען ווערען אנגענומען אין סעק־רעטאריאט פון פערבאנד זאכאדניא 66, יעדען טאג פון 10 – 8 אין אוונד א חוץ זונטאג און מיטוואך.

ס׳ווערען אויך געפיהרט קורסען אין דער יי־דישער, פוילישער און דייטשער אוגטערריכטס־שפראך.

טראגישער אופן

פון בעצאהלען פאר אנ׳אוועגדברויט

אין רעסטאראן „אודושיאלאזא" אין פיעט־ריקאוו זענען אריינגעקומען עפעס צוויי יונגעלייט און געהייסען זיך געבען א טייערע קאלאציע. נאכ דעם, ווי זיי האבען אפגעגעסען, און דער קעלנער איז געקומען ווענען רעגולירען די רעכענונג, האבען די יונגעלייט נאך געבעטען פאפיראסען.

אז דער קעלנער איז צוריקגעקומען מיט די פאפיראסען, האט ער ביידע געסט געפונען מיט שוואכע סימנים פון לעבען. זיי האבען זיך, ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען, געס׳סמ׳ט מיט עסיג־עסענץ. אויף דער רעכענונג פון׳ם רעסטאראן איז געשטאנען צונעשריבען „מיר בעצאהלען די רעכענונג מיט אונ־זער לעבען". אין א שווערען צושטאנד האט מען זיי ביידע אנגעפיהרט אין שפיטאל. דאס זענען דער 21־יעהריגער עדוואורד מערוועך און 19־יעהריגער מאריא שליווינסקי.

הענגט זיך אויף צו־כלומרשט

און מען געפינט איהם אויף אנ׳אמת — א טויטען

(ח) אייר. דארף זאליא ראקאווא, איז פארד־געקומען פאנגענע שרעקליכע טראגעדיע:

דער 14־יעהריגער מארצין אטאצקי האט גע־זעהען אין וואלד א זעלבסטמערדער, וועלכער האט זיך אויפגעהאנגען אויף א דינעם פאסעק. דעם יונ־געל איז געווארען קשה, ווי אזוי א א דינער פאסעק האט אויסגעהאלטען א א שווערען מענשליכען קער־פער, אז ער האט בעשלאסען אויסצופרובירען אויף זיך, צי וועט איהם אויסהאלטען נאך א דינער שטריי־קעל.

— און כך היה:

בייגאכט איז דאס יונגעל אריין אין דער סטאר־דאלע, געמאכט א תליה און דאס בענקעל אונטער די פיס געוואלט נאר אביסעל אפרוקען ער זאל קענען באלד זיך צוריקשטעלען אויף א הם. דאס אבער דאס אומגליק געוואלט, און דאס בענקעל איז אומגעפאלען אזוי, אז דאס יונגעל איז גע־בליבען הענגען...

מען האט דעם אומגליקליכען געפונען ערשט אין עטליכע שעה ארום, אבער אהן סימנים פון לעבען.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דער אומגליק מיט דעם יונגעל איז געשעהן פונקט אויף דעם אופן, וויל ער האט בייטאג צווישען זיינע חברים געזאגט, אז ער מוז אויף זיך אויספרובירען און אויפקלערען די פראגע.

ציהונג

פון דער לאטעריע

5־טע קלאס, 27־טער טאג

5,000 19597 118909.
3,000 27044 90970
136034 173331 180393.
2,000 56581 96222
164310 172920 193108.
1,000 4335 20294 52750
53071 54400 60145 79721 126137 131790
136317 146001 152456 175100 209672.
600 11195 23982 37557 40361
47751 49366 74699 78195 83423 85493 86741
97426 100539 103063 113156 113886 127250
182406 183498.
500 221 720 2875 2945 6001 6145
9122 10406 12493 13142 13389 15382 15563
15054 16569 17428 20246 22235 24554 27293
28516 28544 30040 30056 32055 34714 35003
36021 38699 39615 40871 42334 43414 44225
45920 51597 52931 53836 53905 53907 54837
57775 58011 58821 58920 58968 59192 60873
61668 63119 64218 65616 65667 66043 66117
66989 67074 67638 69250 70561 70698 70782
72233 72547 75028 76936 77270 77819 80245
81311 82569 83022 84351 84621 85224 85950
90448 90511 90712 91268 91536 92854 97311
97905 102265 102361 102601 102834 103617
105606 106394 108738 114057 114344 117393
117582 118268 118514 118547 119886 120102
122744 123097 124447 125434 126150 126598
127355 129069 129763 130368 130881 131773
132360 138911 140087 140947 141797 144146
144914 148460 148670 148824 149632 150334
151565 153000 155736 155783 156901 158790
158876 159041 159979 161706 164145 164305
164673 165160 165524 166633 167943 168469
169033 169269 171176 175222 175239 175996
177275 179295 180316 180663 181975 183372
183895 184401 184819 188280 188507 189249
189942 190024 191939 193508 193843 194251
197797 198163 200408 201732 201912 202874
207374 208846.

250

259 71 431 540 725 820 71 981 1018 48 64
865 89 463 529 68 87 824 2062 149 272 404 72
96 560 86 644 705 11 63 887 93 3032 110 60 302
404 8 81 646 58 973 4001 81 96 251 88 350 553
92 604 49 704 859 949 5036 115 616 77 80 805
29 54 70 95 989 6096 222 32 44 310 73 503 713
52 956 79 7028 115 250 70 78 324 37 408 25 29
523 604 41 92 757 812 30 8051 70 91 143 64 244
74 351 77 624 26 720 47 807 9092 401 522 796
803 60 905 50 72 10018 26 91 107 408 49 546
644 69 99 703 890 919 11040 75 227 491 654
723 34 864 916 18 75 12036 43 163 75 274 369
414 527 649 743 44 865 95 957 13083 200 52 69
38 314 565 732 53 86 874 90 930 62 98 14140
241 373 447 527 657 740 874 78 955 15007 47
305 19 26 65 449 56 522 717 987 16191 233 325
461 99 598 683 813 29 46 49 89 820 57 17190
213 05 309 61 437 49 627 84 766 91 819 18056
96 235 60 79 323 422 36 640 49 769 96 19234 46
93 349 410 541 769 76 95 862 918 20169 228 34
311 59 424 55 61 538 48 655 57 69 853 919 30 76
23042 147 206 11 15 17 70 85 351 578 621 64
793 890 24177 456 603 23 83 966.

25125 86 395 450 502 72 699 855 908 28 52
26008 37 114 243 81 449 531 704 26 83 961
27162 298 400 65 500 638 59 715 880 992 28005
42 172 211 96 327 45 61 89 401 91 731 29085 86
209 655 69 79 810 991 30013 78 90 99 135 86
228 338 507 21 51 53 69 728 877 901 54 66 31025
44 117 37 236 420 610 763 842 33018 127 49 65
71 389 475 567 825 34022 189 228 68 93 98 638
898 965 66 35083 241 553 60 70 77 91 823 902
36055 140 98 232 57 332 45 92 478 737 866 93
37030 52 100 24 217 334 440 96 526 645 711 47
38060 70 71 76 545 756 812 39075 134 242 321
521 763 882 84 936 54 40043 75 248 332 84 443
48 502 674 76 739 854 41042 49 67 134 53 292
308 9 417 588 701 14 853 79 915 41 75 42006
41 54 120 86 307 30 403 533 72 705 15 822 949
77 43172 210 94 317 516 91 688 751 68 88 802
98 974 44057 179 265 390 460 95 557 94 648 70
967 71 45044 148 266 379 454 528 646 76 711
861 911 35 46091 211 13 480 543 615 719 83
804 940 47162 88 234 669 756 876 81 94 925
48020 157 346 56 58 518 71 670 997 49098 138
212 15 38 317 515 675 79 727 49 908.

50177 386 541 45 660 82 87 917 37 51037
145 75 310 29 434 525 75 603 738 827 940
52204 16 25 368 81 462 585 685 745 828 51
53015 65 66 125 92 273 88 433 73 516 802 28
959 54049 159 280 92 366 438 67 733 85 85011
27 120 57 75 331 82 416 60 550 618 735 949 87
56002 31 144 272 83 344 455 72 95 533 623 24
759 78 90 908 89 57037 46 245 302 23 418 81
599 618 799 58045 98 212 72 74 330 62 72 87
97 431 42 532 605 766 59480 648 85 868 900 73
60082 126 202 61 410 75 570 703 88 838 917 40
61010 122 294 328 65 468 88 557 643 740 889 950
62220 66 75 95 378 439 578 87 600 31 66 83 711
85 929 65 74 63014 90 232 84 336 519 34 57 763
64209 54 94 424 65 554 637 51 54 953 89 65172
234 40 301 15 588 650 719 45 804 904 42 66250
381 461 579 761 77 843 938 81 67120 30 218
370 77 83 491 523 27 653 97 732 920 70 68074
123 293 323 46 419 596 628 722 68 858 92
69016 101 38 266 300 527 677 88 794 834 38 916
83 90 70094 174 76 81 368 85 413 96 546 623 68
827 71028 75 101 38 217 310 38 69 451 592 663
703 872 91 925 72033 277 309 18 22 36 473 78
685 93 713 48 807 73929 73042 44 65 72 157 219
21 35 51 617 30 726 88 957 93 74022 229 752
817 971.

75023 148 61 220 333 474 552 61 64 80 643
45 79 703 12 85 845 76012 37 92 427 702 3 62
854 933 74 77056 71 82 120 42 409 760 844 51
58 78095 206 88 304 57 455 530 72 97 628 74
701 2 79109 23 275 90 302 21 78 439 509 41 59
735 91 95 931 80126 255 79 409 27 592 754 811
47 60 65 946 75 81010 84 99 123 45 218 99 359
461 590 601 44 737 72 823 92 82398 443 47 84
99 521 659 83 83142 65 94 219 307 77 96 602 91
731 77 84107 24 59 63 64 211 36 70 78 396 454
635 991 85000 2 29 147 322 84 434 91 98 800
926 46 71 86114 26 51 75 227 94 369 83 466 513
58 65 612 700 803 87001 106 65 227 308 20 39
489 554 740 85 88007 226 28 417 575 749 843
85 902 89060 69 204 33 42 349 557 74 723 83
842 919 90018 45 171 258 93 340 94 538 845
91075 253 603 56 740 97 823 64 914 75 92082
197 280 306 93 689 713 43 58 802 918 93256
403 38 53 521 93 642 736 859 94035 239 44 327
56 455 502 40 96 671 767 83 943 95010 240 317
409 29 578 88 776 808 97 928 96103 10 80 281
647 860 989 43 81 97051 219 58 394 498 731 33
800 2 986 98018 101 208 56 99 338 565 646 701
3 88 869 948 52 99038 73 242 500 37 47 78 86
612 795 930 82.

100009 16 105 22 29 31 730 455 71 563 87 683 711
93 964 79 101029 158 88 238 75 351 492 531 68 601
811 54 930 3 102080 109 309 47 447 85 556 960 850
928 39 56 78 98 103035 58 111 249 70 81 471 502 678
826 82 966 67 104057 266 68 318 22 23 410 44 524
615 58 871 908 28 89 98 105231 331 536 91 619 65
635 66 106027 56 235 319 444 573 687 107006 61
90 179 202 78 322 43 55 96 401 548 720 32 803 906
57 108110 404 542 671 795 856 109184 316 92 467
49 506 63 725 76 841 99 907 11 110081 182 89 273 94
300 577 737 943 111065 66 157 338 51 566 728 30
34 53 858 112437 59 576 661 63 718 37 58 97 894
113229 331 40 403 46 94 506 7 90 96 757 801 5 34
978 114076 127 718 95 816 67 115172 224 35 50 313
444 683 741 849 973 84 116300 30 412 32 34 94 549
68 658 832 959 63 117001 24 55 62 141 72 85 262 75
330 34 412 19 23 32 84 578 653 91 735 54 910 11
79 118192 275 321 651 710 88 995 119041 69 154
99 242 394 422 520 46 928 120004 89 261 89 334
469 549 649 70 850 902 77 121256 92 334 476 563 80
96 633 38 718 863 921 27 72 122009 33 87 100 11
285 324 473 914 24 26 123248 79 93 356 442 46 511
643 89 725 835 47 88 124090 152 89 96 201 2 445 58
77 506 16 723 826 941 53 70 75 98.

125001 256 369 542 71 855 953 78 98 126202 65
458 806 12 973 127031 65 151 86 307 24 400 45 51
71 72 689 705 50 54 83 895 908 19 128091 92 129
498 516 698 728 898 912 51 129149 234 38 39 86 496
550 621 26 43 716 19 970 130018 153 86 214
24 33 38 89 414 30 44 55 80 523 25 94 624 80 756
913 131075 120 77 202 341 77 407 18 57 522 55 763
860 981 132007 27 38 56 232 52 97 315 64 532 743
50 841 902 92 133066 94 218 344 46 89 409 84 540
615 26 49 711 30 58 833 930 134096 319 482 632
45 48 84 797 848 992 135003 262 82 387 504 37 766
95 859 920 136075 97 296 534 604 48 94 759 998
137008 17 204 80 315 25 464 640 62 81 92 964
138003 76 89 154 66 243 366 450 514 48 64 66 88
676 707 60 82 867 139008 28 58 67 94 161 89 272 301
720 31 81 855 948 140036 105 317 57 68 84 404 29
581 602 87 90 95 923 81 141077 80 269 441 503 669
792 986 142017 84 109 301 59 455 560 649 730 85
909 41 90 94 143058 130 551 91 609 24 76 95 144021
67 114 74 206 50 400 80 81 510 642 770 982 145192
305 23 451 87 592 625 38 728 146060 105 225 88 90
496 507 21 611 87 705 31 853 925 147010 51 177 79
311 33 52 406 556 69 96 653 751 804 93 148181 201
48 362 70 91 404 564 884 149025 78 110 82 304 65
650 57 79 720 25 894.

150003 70 153 265 324 512 74 662 726 42 896
151030 69 70 237 51 300 564 93 700 84 152179 541
61 612 13 742 800 153044 165 98 241 81 82 347 94
415 33 676 707 854 88 960 154185 86 90 207 471 507
679 753 830 93 908 47 64 155024 80 209 300 415 92
621 63 81 84 954 156042 84 122 82 272 323 501 29
752 887 157014 37 46 54 86 87 196 322 30 473 95
695 775 95 815 69 94 158119 46 208 64 85 313 32 37
65 601 10 16 807 941 60 159066 192 240 87 610 783
809 41 917 35 160025 98 286 467 71 570 715 817 35
931 161013 86 137 97 232 553 653 69 700 88 841 939
162284 419 37 78 638 722 88 826 47 93 978 82 163099
160 93 294 346 66 73 74 403 541 632 54 785 837 912
55 164014 156 57 502 12 25 45 95 780 843 74 985
165021 43 95 232 82 316 31 86 428 663 72 719 844 50
76 86 916 33 166238 338 52 90 504 36 677 747 81 806
13 167073 333 47 603 7 786 881 168133 71 279 458
61 683 753 912 48 169063 178 98 246 368 70 84 87
504 40 46 711 836 78 905 170022 227 637 39 95 711
79 171127 212 41 311 25 33 59 417 549 99 661 824
964 172029 137 38 76 82 304 21 48 61 482 514 59
731 173052 53 98 209 312 28 441 57 565 93 688 908
174056 59 87 93 99 156 225 88 756 58 85 805 73 904

175044 93 145 209 302 408 46 646 793 857 921 45
99 176010 151 309 30 49 405 81 88 643 65 771 864 943
177009 84 115 42 202 97 344 488 97 513 73 74 683
35 55 841 98 944 178054 135 53 320 458 602 21 796
813 64 925 43 98 179042 332 47 74 574 79 686 718
841 906 62 180012 31 155 70 213 29 34 317 39 54 455
511 58 652 54 742 50 821 90 181031 47 52 66 153 202
371 409 14 23 617 815 25 53 913 38 182099 126 58
351 97 432 36 503 15 68 72 661 715 35 859 929 65
183029 106 319 498 511 65 72 657 747 804 62 184044
83 276 92 330 39 61 503 37 727 67 88 825 39 932 89
185011 14 118 294 403 52 57 531 606 705 76 80 853
89 936 69 186038 202 68 89 375 589 656 99 709 48
52 825 910 54 187082 128 94 216 22 62 477 520 40
65 641 76 775 825 946 93 188022 48 117 50 61 85
201 4 373 483 534 628 787 876 966 85 189055 365 404
515 24 60 70 674 722 30 913 49 190094 123 25 322
47 519 71 86 615 754 83 995 191032 274 319 27 99
414 503 82 623 882 979 192011 86 134 38 80 427 537
93 717 918 193252 74 303 78 86 616 95 708 81 90 811
56 64 916 40 44 194058 81 108 71 393 416 526 85
625 45 755 821 37 927 75 195016 23 65 181 229 46
53 311 54 400 611 39 703 34 46 803 4 30 963 196111
18 20 234 365 573 696 712 14 45 815 23 934 197366
432 77 620 68 99 762 64 887 991 198049 53 212 394
415 96 601 25 35 88 909 85 96 199029 51 55 187 290
91 341 421 70 666 726 44.

200010 78 198 289 406 12 76 545 609 851 922
201014 194 95 274 99 322 45 413 78 791 936 202065 198
228 99 420 21 71 564 643 829 982 89 203004 19 42
102 77 283 302 31 444 75 537 49 92 681 768 802 69
90 204148 61 214 52 310 24 31 57 451 532 51 792
827 977 92 205107 55 61 201 73 450 97 534 629 731
51 60 851 91 94 943 206188 210 27 331 462 92 789
800 943 78 96 207137 428 43 519 703 811 66 921 56
208269 300 21 743 49 859 209105 8 62 76 332 99 539
758 890 906 59 90.

יודיש-אראבישע קאנפערענץ
זיך אנגעהויבן אין לאנדאן
פרעמיער מאקדאנאלד זיך בעטייליגט אין דער ערשטער זיצונג

לאנדאן, 7 (ספ. טעל.) היינט 12 א זייגער בייטאג איז דא פארגעקומען די ערשטע בשותפות'-דיגע קאנפערענץ צווישען פארשטעהער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און דער אראבישער עקזעקוטיווע.

מצד דער ציוניסטישער ארגאניזאציע האבען זיך אין דער קאנפערענץ בעטייליגט 3 מיטגלידער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, מצד די אראבער – 3 מיטגלידער פון דער אראבישער עקזעקוטיווע.

אין דער זיצונג האט זיך אויך בעטייליגט דער ענגלישער פרעמיער מאקדאנאלד.

17 דער'הרג'עטע בעת א באהן-קאטאסטראפע.

לאנדאן, 7 (אטע) לויט מעלדונגען פון טאקיא איז אין אויטאקינאהו פארגעקומען א שווערע באהן-קאטאסטראפע. 17 פערזאן זענען דער'הרג'עט געווארען און א גרויסע צאהל פערוואונדעטע.

ביליגער געווארען פריוואט-דיסקאנטא אין דייטשלאנד.

בערלין, 7 (אטא) די פריוואט-דיסקאנטא אין דייטשלאנד איז פערקלענערט געווארען אויף 4 און א האלב פראצענט.

קריגס-צושטאנד אין עזה

קאירא, 7 (י. ט. א. טעלעגר.). די צייטונג „על אכראן" איז מודיע, אז אין עזה איז ערקלערט געווארען קריגס-צושטאנד. פון אנדערע קוועלען איז די ידיעה נישט בעשטעטיגט געווארען.

א שמוציגער שטרייט פון מזרח-מארק
בריף פון א קאנסערוואטיוון לארד אין „טיימס" וועגען יודיש-אראבישען שטרייט

לאנדאן (יט"א) דער געוו. זיצעדמיניסטער פאר אינדיען אין באלדווין-קאבינעט לארד ווינטערטאן (קאנסערוואטיסט) פערעפענטליכט אין „טיימס" א בריף, אין וועלכען ער שרייבט צו. אנד. :

די קריגערייען, מחלוקת, קאמפען צווישען יודען און אראבער אין ארץ-ישראל דערמאנען דעם הינדו-מוזולמענישען קאנפליקט אין אינדיען ווער עס קען די פערהעלטנישען אין אינדיען, ווייס, אז דער קאנפליקט וואלט געווען א מעהר נעוואלדזאמער ווען נישט די שטעלונג פון דער בריטישער מאכט און פון דער ארטיגער בריטישער בעפעלקערונג, וועלכע איז קיינמאל נישט ארויסגעטרעטען לטובת איינעם אדער דעם אנדערען צד.

בנוגע ארץ-ישראל איז אבער דער פאל אנ-אנדערער. איינפלוסרייכע פאליטיקער האבען אין משך פון די קאנפליקט-יאהרען זיך נישט געוואקעלט צו שרייבען ארטיקלען, שאפען קאמיטעטען און בכלל ארויסטרעטען מיט דער גאנצער איפעריגקייט פאר איינעם אדער דעם אנדערען פון די שטרייטענדע צדדים. דאס מאכט נישט בלויז שווערער די אויפגאבע פון דער לאקאלער אדמיניסטראציע, נאר ערלויבט נאך ביידע צדדים צו גלויבען, אז זיי קענען פראפיטירען פון אויסאיבען א דרוק אויף דעם פארלאמענט און רעגירונג. דער אראביש - יודישער שטרייט אין א"י איז א שמוציגער, וואס שטיצט זיך אויף די ערנסטע טראדיציעס פון א מזרח-מארק. עס איז זיכער, ענדיגט לארד ווינטערטאן זיין בריף אונטער דער ווירדע פון בריטישע געזעצגעבערישע קערפערשאפטען צו בעטייליגען זיך אין אזא קאמף אלס אקטיווער צד.

וועניזעלאס קומט קיין ווארשא

ווין, 6 (ספ. טעל.) „נייע פרייע פרעסע" מעלדעט פון אטען, אז וועניזעלאס זעט בקרוב קומען קיין ווין און ווארשא. זיין רייזע גיט מען צו א פאליטישע בעדייטונג.

לאדזער לאנדסלייט אין פאריז
זאמלען געלד פאר די נויטליידענדע אין לאדז

אין „פאריזער היינט" לייענען מיר:

דער פעראיין פון לאדזער לאנדסלייט האט געוויזען א שעהנעם בייטשפיל פאר די אנדערע יודישע לאנדסמאנשאפט - פערבאנדען אין פאריז. דער לאדזער פעראיין האט דער ערשטער זיך אונטערגענומען ארורכצופיהרען אין א גרויסען מאסשטאב א הילפס - אקציע פאר די פעראריטטע ברידער און שוועסטער אין דער אלטער היים. די אקציע, וואס דער לאדזער פעראיין האט אנגעהויבען, זאגט צו ארורכצוגעהן מיט א בערייטענדען ערפאלג. שוין אויף דער ערשטער פערזאמלונג וואס איז פארגעקומען דינסטאג אין אזעגער און זאל פון דער פעראציע איז די הילפס-אקציע פאר די ארימע יודען אין לאדז ווארים אויפגענומען. אלע אנוועזענדע האבען זיך שטארק פעראינטערעסירט מיט דער געלד-זאמלונג און אלליין געשפענדעט. עס איז כדאי בעזונדערס אנצוווייזען, אויף דעם ווארימסטען אנטייל, וואס די אנוועזענדע פרויען מיטגלידערינס האבען ארויסגעוויזען שאדער הילפס-אקציע.

ביי א גרויסער צאהל מיטגלידער איז דינסטאג, אוועגער פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פונ'ם לאדזער פעראיין. דער זיצע - פארזיצענדער ה' י. גאנץ עפענט די פערזאמלונג און גיט א בער א בעריכט פון דער ביז איצטיגער טעטיגקייט פונ'ם לאדזער פעראיין אין פאריז. קודם כל שטרייכט דער רעדנער אונטער וועט דער פעראיין גאר אין קורצען האבען א שעהנעם, בעקוועמען לאקאל. דער לאדזער פעראיין האט אין משך פון זיין קורצער עקזיסטענץ בעוויזען צו ציהען אויף זיך די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט פונ'ם יודישען פאריז. עס ווערט א צאט זעהר פיל געארבייט ביים ארגאניזירען א פאלקס - באנק פאר אתנפראצענטיגע הלוואות. אויך ארבייט ענער גיש די קאמוסיע צו שאפען א בוי - קאאפעראטיוו. דער בעריכט ווערט אויפגענומען דורך די פערזאמעלטע מיט ווארימע אפלאדיסמענטען.

דאן בעקומט דאס ווארט ה' פירסטענבערג, וועלכער שילדערט אין ריהרענדע ווערטער די פערצווייפעלטע לאגע פון די יודען אין לאדז און ערקלערט, אז דער לאדזער פעראיין האט בעשלאסען דורכצופיהרען א זאמלונג לטובת די נויטליידענדע יודען אין לאדז. ה' פירסטענבערג, ווי אויך די אנדערע רעדנער די ה"ה פראשאווסקי, יאסקאוויטש, לעאן פרענקעל, א בעקאנטער סוחר אין פאריז, א לאדזער יוד, וועלכער וואוינט שוין אין פאריז העכער 50 יאהר — און ה' ניימאן שילדערען די שווערע נויט פון די יודען אין לאדז, דעם אונגעוועהנליכען עקאנאמישען קריזיס, וועלכען יודען לעבען דורך.

דער אפעל פון די רעדנער ווערט ווארים אויפגענומען. די פערזאמעלטע בעשטייערען זיך באלד אויפ'ן ארט פאר דער אקציע און אזוי ווי פערטעל שעה ברענגט די זאמלונג בערך 2000 פראנק.

עס ווערען נאך פונאנדערגעטיילט זאמעל-ליסטעס, אויף וועלכען מען זעט קלויבען געלד פאר די לאדזער נויטבעדערפטיגע יודען, עס איז צו האפען, אז די לאדזער יודען אין פאריז וועלען ווארים אויפנעהמען די זאמלער.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטע און דענטיסטישער קאבינעט.
פיאטרקאווער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר איזמיך נאז, האלז, אויערען קר	$4^1/_2$—$5^1/_2$
ד"ר סערשענער קינדער-קראנקה.	11-9 $4^1/_2$-3
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכטס-קר.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר שפירנפעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$5^1/_2$

פסיכא-טעראפיע. שטראל-שטראהלונגען חי שטעמלען א.א חי פאקען-שטע"ן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג, אינהאליצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפערעצ. אויך פערלאנג חינום מען און שטאט. אין לעטשניצע ווערען אנגענומען פאר טרעטונגען, אויך פליעגט און בלוט אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי פאראגראפ פאלסקא
צאהן-ערצט 10—1 3—6
קינסטליכע צאהן, קראנען, פלאמבען א. א. ו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

מעהל, ווײן
של פסח
פאדערט נור פון דער עלטסטער לאדזער פאבריק
ש. ווישליצקי, פיעטריקאווער 10
גאראנטירט בעסטע קוואליטעט. — ביליגסטע פרייזע.
צו בעקומען אין אלע רעסטאראציעס און שענקען

הײנט און פאלגענדע טעג!
גרויסע דראמע פון „גאט פון מלחמה"
לעצטער אקט פון דער ליבעס-דראמע
און פון די ליידען פון נאפאלעאן

געפאנגענער פונ'ם אינזעל
אין די הויפטראלען:
WERNER KRAUS אלס נאפאלעאן
די ליגע העלענא
HANNA RALPH, ALBERT BASSERMAN
נעכסטער פראגראם ; קלו פון דער קינא-קונסט „זינדיגע ליבע" מיט Miss Polonja Zofja Batycka. Jadwiga Smosarska, Bogusław Samborski

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג, לעצטער סעאנס 10 אווענד
אויפ'ן 1-טען סעאנס זענען די פרייזען פון די בלעצער ביליגער.

צום ערשטען מאל אין לאדז! גרויסער רעליגיעזער פילם!
דער אייביגער קאמף
(חורבן ירושלים)
ווערט דעמאנסטרירט פונ'ם 8. אפריל און ווייטערע טעג! - אין די הויפט-ראלען:
Maurycy Schutz, Margareta Madys

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
(ביים פלאץ קאשטשעלני)
בעמ.: בעת דער פויזע קאנצערט פון ניגאנטישע מארקאני-ראדיא לאודספיקער ארקעסטער

צערעס 100% ריינער קאָקאָס-פעטס
ווערט אויסגעאַרבייט אונטער דער
שטרענגער השגחה פון הרב ר' שמחה
פרענקעל פון סקאַווינע. צערעס קען
דעריבער אָהן שום חשש בענוצט ווערען
צו פסח'דיגע מאכלים אפילו דורך
מהדרין מן המהדרין.

צערעס שפייזע-פעטס

אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו
וויכטיג נייעס פאַר די פּראַקטישע-בעזיצער!
מיר מאַכען בעקאַנט, אַז מיר האָבען ערעפענט

א ביטשריפטען-ביוראָ

אויף פּיעטריקאָווער 16 (פּאַלודניאָווא 3)

וואָס שרייבט און ערלעדיגט זעמטליכע סאַנדאָווע
ספּראַוועס, ווי: קלאַוזולעס, זאַבעזשיעטשעניעס,
אוכילעניעס ווי אויך סקאַרבאָווע און אַלער אַרט
מיליטער-ענינים. ס'ווערען ערלעדיגט פערשידענע
דירות אַנגעלעגענהייטען, איבערזעצונגען אין פּרעמ-
דע שפּראַכען. גאַראַנטי פאַר רעיעלע בעהאַנדלונג,
ווייל די ביוראָ געפינט זיך אונטער דער אַנפיה-
רונג פון די ה"ה סקאַטשילאַס און דרעסלער
בעמערקונג: פאַר אונבעמיטעלטע אומזיסטע בע-
ראַטונגען טעגליך פון 2–3 נאָכמיטאָג.
ביוראָ „EXPRESS" פּעטריק. 16 טעל. 168 59

אַלאַכאַל,

בעשטעהענד פון אַ גרעסערען זאַל מיט עט-
ליכע קליינע צימערען, ווערט געזוכט פון
זאָפאָרט. אָפּערטען אָפּצוגעבען אין אַדמ. פון דער
צייטונג פאַר „Dor." 6112
מעקלערס געוואונשען.

2 צימער און קוך

איז פון זאָפאָרט איבערצוגעבען.
31 ליפּאָווא 31,
1-טער שטאָק, וואוינונג 36.

צאהן-דאָקטאָר
L. Berger

זגערזשער 21, פראָנט, 1 שטאָק. עמפּפאַנגס
שטהן פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 5 ביז 9 אָוו.
פון 2 ביז 5 נאָכמ. אין לעטשניצע, פּיעטריקאָווער 62

Dr. med.
B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
פּעטריקאָווער 10, טעל. 86-31
נעמט אָן פון 8–9½ פריה און פון 3–4½ נאָכמ.

לאָזט אייך נישט גענאַרען!

אַ שווינדלערישע פירמע, וואָס מאַכט אַלעס נאָך,
אַנאָנסירט די אויגען-אונטערזוכונג בחנם, נור ליידער
איז דאָס אַן אָפּטיקער, וואָס פערשטעהט זיך נישט
דאָס מינדעסטע פון אַן אויג. דאָס איינציגע אָפּטיק-
געשעפט אין לאָדז, וואו ס'ווערען די אויגען בחנם
אונטערזוכט ווי ביי אַ דאָקטאָר, איז נור פאַסטלעב,
וועלכער בעהאַנדעלט די אויגען-אונטערזוכונג
ווי אַ ספּעציאַליסט.
אָפּטיקער פאַסטלעב, פּיעטריקאָווער 71

יודעז, פאָרזיכטיג!

ביים קויפען ווייַן אויף פסח, אויב איהר ווילט די בעסטע סחורה צו די ביליגסטע
פּרייזען, דאַן מוזט איהר געהן צו די עכטע קוועלע און די איבעראַל בעוואוסטע
פאַבריק פון ווייַן און מעהד „MALWIN"
ציגעל-גאַס 36 אין הויף, אָדער אין סאַמע פייַנהאַנדלונג פ. לורגיאַווא 5
די איהר בעקומט אויסער אַלע סאָרטען ווייַן און מעהד אויך „כרמל", שפּריט,
ליקער, אַלעס כשר לפסח צו פאַבריקס-פּרייזען. מיט אכטונג
משה אַלטער, צעגעלניאַנאַ 36, פאַלודניאַווא 5

כשר לפסח — בעקאַנטמאַכונג — כשר לפסח

מיר מאַכען בעקאַנט דעם געעהרטען פּובליקום,
אַז די לאַנג-עקזיסטירענדע בעריהמטע
שטעקאַטשינער ווייַן און מעד-פאַבריק

וואָס עקזיסטירט שוין זייט 150 יאָהר האָט געעפענט
אַ פיליע אין לאָדז פאַלודניאַווא 20
„מיאָדאָפּאָל"

אינהאַבער:
ח. י. סאַנאַל און
ש. מינצבערג

די פיליע איז פּערזעהען אויף פסח הבע"ל אין אַ רייכען אויסוואַהל פון
גוטען, געשמאַקען ווייַן און מעהד
אַלע סאָרטען צו צוגענגליכע פּרייזען. כשר למהדרין מן המהדרין.

אַכטונג, פּרייז-קוראַנט פון 1930

03	06	07	09 קוואַרט	No.	
.85	1.50		2.00	L. O.	
1.05	1.85		2.80	5. C.	אָהן אַלקאָהאָל
1.05	1.85		2.80	10	אונגערישע ווייַנען
1.10	2.00		3 00	12	" "
1.35	2.50		3.50	13	" "
1,50	2.80		4 20	14	" "
1.90	3.50		5 00	15	אונגאַר-ווייַנען
2.50	4 50		6.50	20	" "
3 30	6.00			24	" "
4.30	8.00			26	אַלטען אונגאַר-ווייַן
5.30	10.00			30	" " "
6.50	12.00			T.A.	" " "
8 50	16.00	18.00		T.A.G.	" " "
12.00	22.00	25.00		T.A.M.	" " "
1.50	2 50		3.50		מעהד 1-טער סאָרט
1.65	3.00		4.50		" 2-טער
					ארץ-ישראל-ווייַנען
3.30	6.00				MEDOK
4.80	8.00				ALICANTE
5 30	10.00				TOKAJ
7.80	15.00				אַלטען פּאַלעסטינער ווייַן פון 1913

פערלאַנגט
איבעראַל וויינעז
פון דער פירמע
י. מ. גוטטער

וואָס עקזיסטירט שוין אין
לאָדז 42 יאָהר מיט
דעם גרעסטען
ערפאָלג
בעווייל איך האָב אַלע
ווייַנעז
פון דער ערשטער קוועלע
און ווערט פּערקויפט
ביליגער
ווי איבעראַל.

בעמערקונג: 1) די אַלע ווייַנען טיילען זיך אין 4 סאָרטען, רויטער, חמסער,
נעצערטער און זיסער; 2) דער ווייַן No. 5. C. איז ספּעציעל פאַר לייַדענדע מענשען,
וועלכע עס איז זיי נישט ערלויבט צו טר נקען קיין אַלקאָהאָל; 3) ספּעציעל פאַר צוקער-
ליידענדע פּערשוינען גוטע רויטע ווייַנען; 4) אויך איז ביי מיר צו בעקומען פערשי-
דענע ליקערען און שפּריט, אַלעס כשר לחג הפסח.
מיט אַכטונג
י. מ. גוטטער, נאַוואָמיעסקאַ 19, טעל. 215-83

פון שוין איבערצוגעבען
אַ צימער
מיט מעבעל, אָדער
אָהן מעבעל ביליג.
נאָוואָ-צעגעלניאַנאַ 19
ביי מאַכאַראָווסקי.

השבת אבדה.
נעכטען האָב איך פערלוירען אַ פּאָרטמאָל מיט פער-
שידענע דאָקומענטען, וועלכע האָבען פאַר קיינעם קיין שום
ווערט נישט. אויך מיליטער-דאָקומענטען אויפ'ן נאָמען
פישעל יענטשמען. דער ערליכער פינדער ווערט גע-
בעטען אָפּצוגעבען געגען בעלוינונג אין אַדמ. פון דער
צייטונג.

אַ ליכטיג לעבען!!!
עלעקטרישע
זשיראַנדאָלען
פון אייגענער אויסאַרבייטונג צו
די ביליגסטע פּרייזען פון 20 זל.
אַן, אויך זשאַרובקעס
די בעסטע מאַרקעס מיט
30 פּראָצ. ביליגער ווי
ווי איבעראַל — — — —
מ. זענדעל
פּלאַץ וואָלנאָשטשי 9
פּר. נייַ מאַרק ווינגאָהאַמיעסקאַ

בעקאַנטמאַכונג

עס איז וויכטיג פאַר יעדען איינעם,
פאַר אַ גרויסען אויך פאַר אַ קליינעם,
ווער עס וויל אַ גוטען הוט קויפען,
אויך דערצו אַ שעהנעם,
זאָל אַנדערשוואו נישט לויפען,
ווייל ביי מיר איז פאַר אַ פּרייז אַ קליינעם.
דערנאָך וועט איהר אַלע פריינד אייערע ראַטען,
און צו מיר מיט דעם פינגער אָריינטאַטען,
אויך אָנווייזען אַז דאָס געשעפט פון הוטען,
שטאַמט פון אַ פאַכמאַן אַ גוטען.
דאַן וועט זייַן אייער וואונש
נאָר צו קויפען ביי דער פירמע „Lunch"
Łódź, Konstantynowska 1.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה

בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש,
אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום
איבער דעם זאָלסטו נאָר קומען אין מיין
רעכטסקאָנסולענטען-ביוראָ צו ה'
מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געווי-
סענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס:
ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּע-
לאַציעס. אַדוואָלאַניעס. סלאַוווזולעס,
זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט
אין פּוילען, וועגען דירות אין אָרזשאַנד
ראַזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע
שפּראַכען. מיט אַכטונג
ד. מאַנעלא, רעכטסקאָנסולענט
פּעטריקאָווער 17.

כ'קויף און צאָהל

די בעסטע פּרייזען
פאַר פערשידענע געברויכטע מאַרמאָרען, בו-
פעטען–רעסטאָראַנען-טישלעך און וואַש-טישען
צו ווענדען זיך צו יוסף סאַט
אַלטער מאַרק 12 פראָנט 1 שט.

Dr. Z. Rakowski

ספּצ. מאַראָוירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן
אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—6

א פּאַרטער-שטוב

אָדער אַ טרוקענער קעלער
מיט עלעקטריע, מעגליך מיט אַ קאָנצעסיע אויף אַ
ווערקשטעל אין דער געגענד קילינסקי, פּאָמאָרסקאַ,
פּאָלודניאָווע ביז צעגעלניאַנאַ, ווערט געזוכט.
אָפּערטען אין אַדמ. פאַר „קאָנצעסיע".

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה.
און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער.
קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ-
לאָגישע און נערוועך-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאָמפּ. עלעקטרישער
הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוועגד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
- בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

Dr. med. IGNACY MARGOLIS

ספּעציאַליסט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 1–2 נאָכמ. און פון 5–7 אָוועגד.
אַל. קאָשטשושקי 21, II טויער, טעל. 165-17.

דעטעקטאָרען קאָמפּלעט
מיט אַ סלוכאַווקע און
אַנטענע פון 28 זל.
RADIO - LLOYD
Przejazd 8.

W. EYCHNER

אגינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 134-72
נעמט אָן פון 6–8 אָוועגד

צאהן-אַרצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אָן פון 10–2 און פון 4–7

Dr. med.
H. KAUSKOPF

אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 45, טעל. 113-47
נעמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָוועגד.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען.
ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען
בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון
נימט אָן אין דערהיים פון 3—5 נאָכמ.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ 6–זל.
אַ חודש; אין אויסלאַנד – 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינפון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט–18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט–24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט–40 " " " " " 60– " " " " 4 "
פאַר אַ מילימעטער-שורה: נאָכ'ן טעקסט–12 " " " " " 18– " " " " 8 "
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען–10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Przystowski i D. Zilberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman